پیش از آغاز

گات‌ها از کهن‌ترین و سپنتاترین بخش‌های اوستاست که از خود اشوزرتشت به‌یادگار مانده. گات‌ها جمع گات به‌چم سرود یا شعر و گفتار منظوم است. گات در زبان پهلوی به‌گاس تبدیل شده و به‌فارسی گاه گوییم. در علم موسیقی امروزی ایران هنوز واژهٔ گاه به‌معنی آهنگ یا نُت موسیقی باقی مانده، مانند سه‌گاه و چهارگاه.

در زبان سانسکریت، گات به‌صورت گیت git درآمده که بعدها به‌عربی جیت یا جید تلفظ می‌شود و تجوید به‌معنی خواندن قرآن با آهنگ و وزن می‌باشد. به‌طور کلی کهن‌ترین ادبیات هر قومی را سرود یا شعر یا مناجات تشکیل می‌دهد، زیرا مردم می‌توانند شعر و ترانه و سرود را به‌آسانی از بر کنند و به‌خاطر بسپارند. ادبیات منثور بعدها پیدا می‌شود که آن هم پس از پیدایش خط و نوشتار به‌وجود می‌آید.

بنابراین اهمیت و تقدس گات‌ها در میان ایرانیان از روزگار بسیار باستان شناخته شده بود، به‌طوری که اوستاهای بعدی همهٔ آیات گات‌ها را به‌نیکی و احترام نام می‌برند، از جمله در یسنای ۵۷ که به‌نام ستوت یشت معروف است آمده: «ما می‌ستاییم کسی که برای نخستین بار گات‌های اشوزرتشت را بسرود.» در وندیداد که کتاب فقهی دین زرتشتی است، در فرگرد ۱۹ بند ۳۸ از پنج گات‌های زرتشت یاری می‌طلبد و در نخستین کرده ویسپرد نیز از گات‌های زرتشت به‌طور جداگانه نام می‌برد و به‌هریک درود می‌فرستد.

یکی از دلایل تقدس زیاد و اهمیت فوق‌العادهٔ گات‌ها، از میان دیگر بخش‌های اوستا، این است که تمام اصول دین و آموزش‌های کیش زرتشتی در آن گنجانیده شده است، گرچه دیگر بخش‌های اوستا را نیز نمی‌توان از نقطه‌نظر یادگارهای کتبی فقهی و تاریخی و علمی و حماسی و آیینی کم‌اهمیت‌تر دانست، ولی هیچ‌کدام از لحاظ دارابودن مفاهیم و معانی ژرف خداشناسی و بیان دلکش و ارزش مینوی به‌پای گات‌ها نمی‌رسند. به‌راستی می‌توان گفت که گات‌های اشوزرتشت کتاب اصول دین زرتشتی و بخش‌های دیگر اوستا فروغ دین و شریعت و فقه زرتشتی است.

گات‌ها دارای پنج بخش است که روی هم به‌هفده «ها» یا «هات» تقسیم شده است و چون نگینی در میان یسنا جای دارد.

گات‌های پنج‌گانه عبارتند از: ۱ـ اهنود Ahnavad گات ۲ـ اُشتود ostavad گات ۳ـ سپنتمد spantamad گات ۴ـ وهوخشتر

vohuk̂satr گات ۵ـ و هیشتوایش vahištuišt گات. کتاب‌های دیگر اوستا عبارتند از:

۱ـ یسنا

۲ـ ویسپرد

۳ـ یشت‌ها

۴ـ وندیداد

۵ـ خرده اوستا. و قدیمی‌ترین بخش‌های اوستا یشت‌ها می‌باشد.

چگونگی وضع مردمان جهان پیش از برگزیده‌شدن اشوزرتشت

بند ۱ـ روان آفرینش (یا روح موجودات جهان) به‌درگاه آفریدگار به‌دادخواهی می‌پردازد و می‌گوید:

پروردگارا برای چه مرا آفریدی؟ چرا به‌من پیکر هستی بخشیدی؟ خشم و ستیز و کینه و زور مرا به‌ستوه آورده و برای من به‌جز تو دادرسی نیست. از تو درخواست می‌کنم، برایم یاور و نجات‌دهنده‌ای فرستی تا بتواند زندگانی آسوده و خرمی به‌من بخشد.

بند ۲ـ آن‌گاه آفریدگار جهان از اشا (که مظهر ضمیر پاک و هنجار آفرینش اهورامزداست) پرسید: چه کسی را تو به‌عنوان رهبر و نجات‌دهندهٔ مردمان جهان می‌شناسی تا او را یاور و پشتیبان باشد تا ما به‌او نیروی آبادکردن جهان و گسترش

راستی بخشیم؟ ای اشا چه کسی را به‌عنوان پیشوا و رهبر مردمان جهان معرفی می‌کنی که بتواند سپاه بدکاران و گمراهان را درهم شکند و خشم و نفرت را از جهان و جهانیان دور سازد.

بند ۳ـ سپس اشا به‌اهورامزدا چنین پاسخ داد: آن پیشوا و رهبری که برای جهانیان برگزیده خواهد شد، نباید چون سلطانی بیدادگر و زورگو باشد، بلکه باید دادگر و مهربان باشد، ولی من در میان کسانی که در این جهان به‌سر می‌برند کسی را نمی‌شناسم که بتواند نیکوکاران را در برابر ستم‌پیشگان یاری کند. در واقع چنین‌کسی باید بسیار نیرومند باشد تا ما بتوانیم به‌موقع به‌یاریش برخیزیم.

دنبالهٔ پاسخ اشا

بند ۴ـ ای مزدا تو خود از همه بهتر می‌دانی که در گذشته چه کارهای ناشایستی از بدکاران و هواخواهان آنان سرزده است یا در آینده سرخواهد زد. پس برای این مأموریت بزرگ یعنی رستگاری مردمان جهان ارادهٔ تو به‌هر که تعلق گیرد بدان خرسندم.

بند ۵ـ بنابراین من و روان آفرینش با دست‌های برافراشته از تو خواستاریم که مبادا هرگز نیکوکاران دچار رنج و آزار شوند و به‌پارسایان و کارگران درست‌کار از سوی بدخواهان رنج و آسیب رسد یا بر آن‌ها غالب شوند.

بند ۶ـ آن‌گاه اهورامزدا که همه چیز را از خرد خویش در می‌یابد خطاب به‌اشا و روان آفرینش گفت: آیا یک رهبر دنیویِ شایسته یا نجات‌دهندهٔ روحانی را که سرشار از پاکی و راستی باشد نمی‌شناسی که من او را به‌عنوان پاسبان و نگهبان آفرینش برگزنیم و مأموریت آرایش جهان را به‌او سپارم؟

بند ۷ـ اهورامزدا به‌سخنان خود چنین ادامه می‌دهد: مگر این سرود مینوی خوشبختی‌افزا (اهونور) را که یگانه سرود آرامش‌بخش دل‌ها و اراده‌اش با اشا یکسان است برای پیشرفت جهان و مردمان درست کردار نبخشیده‌ام[1].

آن‌گاه اهورامزدا خطاب به وهومن یا خرد مقدس خویش کرد و گفت: ای وهومن‌کیست آن رهاننده‌ای که تو برخواهی گزید تا بتواند مردمان را یاری کند و از گمراهی برهاند؟

پاسخ وهومن

بند ۸ـ یگانه کسی که (به‌نظر من) آیین مقدس را پیروی می‌کند و اندیشهٔ راستین را می‌گستراند، همانا زرتشت اسپنتمان است، تنها اوست که خواستار آموزش آیین راستین و سرودهای ستایش مزداست. بنابراین، برای پیش‌برد کارش ما به‌او زبانی سخنور و گویا و گفتاری دل‌پذیر و شیوا

۱. این بند اهمیت و ارزش پیروی از سرود یتااهووئیریو را نشان می‌دهد که پیروی از آن خواهد توانست جهان را خوشبخت کند.

خواهیم بخشید.

بند ۹ـ آن‌گاه روان آفرینش با بانک بلند فریاد زد: آیا من باید بدون چون و چرا، رهبری و پشتیبانی چنین شخص ناتوانی را بپذیرم و به‌سخنان او گوش دهم؟ در صورتی که من در آرزوی فرمانده و سرداری توانا و سلحشور بودم تا بتواند با بازوان نیرومند خود مرا یاور و پشتیبان باشد.

دنبالهٔ تقاضای روان آفرینش

بند ۱۰ـ در این صورت، ای اهورامزدا و ای اشا از شما درخواست می‌کنم، به‌زرتشت نیروی معنوی و توانایی جسمی ببخشید و ای وهومن تو نیز به‌زرتشت نیروی اندیشه و هوش سرشار ارزانی دار تا از پرتو آن جهانیان را آرامش و آسایش بخشد. پس ای مزدا با پیشنهادت خشنود و خرسند خواهم بود و زرتشت را به‌عنوان شایسته‌ترین مرد جهان به‌رهبری خود می‌پذیریم.

دنبالهٔ تقاضای روان آفرینش

بند ۱۱ـ ای مزدا ـ کی راستی و اندیشه نیک و توانایی مینوی به‌ما روی خواهد کرد؟ کی انجمن مغان و پیشوایان دین آیین تو را خواهند پذیرفت. اینک که یاور و پشتیبانی برایم برگزیده‌ای، آماده‌ام، او را بپذیرم و خشنودی او را فراهم سازم.

سراسر اندیشه و گفتار و کردار اشوزرتشت نداهایی است از سوی اهورامزدا ـ ای امشاسپندان این سرودهای نیایش را بپذیرید ـ درود بر گاتهای پاک[۱].

پس از برگزیده‌شدن اشوزرتشت به پیامبری، آن وخشور فرموده است:

یسنای ۲۸

بند ۱ـ با دستهای برافراشته به‌سوی تو ای مزدا با فروتنی تمام پیش از همه چیز خواستارم که بهره‌ای از خرد مقدس خود را به‌من عطا فرمایی تا به‌همراهی درستی کردار و ضمیر پاک بتوانم خوشبختی روان آفرینش (همه جهان) را

۱. این بند بعدها به‌وسیلهٔ یاران نزدیک اشوزرتشت، هنگام تدوین گات‌ها، به‌آن افزوده شده است و چنان‌چه از چم آن بر می‌آید هنگامی افزوده شده که صفات و فروزگان اهورامزدا به‌نام امشاسپندان درآمده بودند، در صورتی که اشوزرتشت در گات‌های خود نامی از امشاسپندان نبرده است و بعدها هفتن یشت را در مدح امشاسپندان سروده و میان گات‌ها جای داده‌اند.

فراهم سازم.

درخواست دیگر اشوزرتشت

بند ۲ـ ای اهورامزدا بشود که با اندیشهٔ نیک[۱] به‌تو نزدیک شوم و با پیروی از هنجار هستی[۲] به‌ارزش نیروهای تن و روان خود پی برم تا بتوانم راستی جویان را به‌سوی روشنی و خرمی و زندگانی نیک هر دو جهان رهبری کنم.

نخستین پیامبر یکتاپرستی، اشوزرتشت است

بند ۳ـ ای اهورامزدا ـ من این سرودهای ستایش خود را آن‌سان که پیش از این کسی نسروده است، نیازت می‌کنم ـ ای روان راستی[۳] و ای نیک‌اندیش واقعی[۴] ـ از تو درخواست می‌کنم تا در جهان نیروی فناناپذیر معنوی‌ات پرتوافکند. اینک که تو را با ستایش خود فرا می‌خوانم، به‌سویم شتاب و مرا از خوشبختی و کامیابی راستین برخوردار ساز[۵].

بند ۴ـ هنگامی که با منش پاک تو را با سرودهای ستایش فرا می‌خوانم، آگاه هستم که مرا برای رهبری روان مردم جهان گماشته‌ای و از پاداشی که تو ای مزدا اهورا برای کردار نیک می‌بخشی خبر دارم و آماده‌ام تا زمانی که مرا تاب و توان است، به‌مردم بیاموزم که به‌سوی راستی راه پویند[۶].

---

۱. وهومن
۲. اشا
۳. اشا
۴. وهومن
۵. نگاه کنید به‌همانند این بند در یسنای ۴۶، بند ۹
۶. نگاه کنید به‌یسنای ۳۱ بند یک تا چهار

بند ۵ـ ای راستی کی به‌تو خواهم رسید؟ کی مانند دانایی از بخشش منش پاک خشنود خواهم شد؟ چه وقت به‌فرمان‌برداری از ندای دل و وجدان به‌سوی تو راه خواهم یافت؟ کی خواهم توانست با زبان خویش و با بیان روشن آیین مقدس تو را به‌جهانیان بفهمانم؟ چه وقت توان آن را خواهم داشت که جنگ‌جویان و بدخواهان و راهزنان و گمراهان را به‌سوی راهی که از همه بهتر و برتر است رهبری کنم؟

بند ۶ـ ای مزدا به‌سوی من آی و مرا از بخشش منش پاک و راستی برخوردار ساز ـ از تو می‌خواهم که به‌من زندگی دراز و نیروی سرشاری از مادی و معنوی ارزانی داری تا بتوانم بر کینهٔ بدخواهان و دشمنی دشمنانِ راه تو پیروز گردم[۱].

بند ۷ـ ای اشا بهترین راستی را به‌من آشکار ساز ـ ای آرمئیتی خواهش و آرزوی مرا نسبت به‌گشتاسب‌شاه برآورده ساز. ای مزدا ـ ای سرور من، چنان کن که پیامبر[۲] تو بتواند پیروانی برای خود فراهم سازد تا به‌یاری آنان فرمان مقدست را در جهان بگستراند.

بند ۸ـ ای اهورا ـ ای بهتر از همه و ای اشا، ای کسی که پیوسته با بهترین راستی هم‌اراده‌ای، آرزوهای مرا و همهٔ یارانم از

۱. نگاه کنید به‌یسنای ۳۳ بند ۵ و ۶

۲. واژه پیامبر همان مفهوم مانترون یعنی آورنده مانتره یا کلام مقدس است. نگاه کنید به‌یسنای ۳۲ بند ۱۳.

جمله نامور فرشوشتر[1] و کسانی را که اراده کنی برآورده ساز تا همه از بخشش نیک‌اندیشی در این جهان و بهشت جاودان در جهان دیگر برخوردار شویم.

بند ۹ـ ای اهورامزدا ـ مبادا هرگز کار ناشایستی از من سرزند که مورد خشم تو قرار گیرم. ای راستی و ای سرچشمهٔ پاک‌منشی پیوسته می‌کوشم تو را بستایم ـ ای کسی که آرزوهای ما را بر می‌آوری ـ تو را از ته دل درود می‌گویم، چه می‌دانم نمازی که از روی ایمان و اعتقاد کامل انجام گیرد به‌درگاهت پذیرفته خواهد شد ـ ای کسی که امید بهشت ما به‌سوی توست.

ستایشی که با خلوص نیت همراه باشد به‌درگاه پروردگار پذیرفته می‌شود.

بند ۱۰ـ ای مزدا اهورا، کسانی را که با درستی عمل[2] و خلوص[3] نیت ستایش تو را به‌جا می‌آورند کامروا ساز و آرزوهای آنان را برآورده فرما، چه به‌خوبی می‌دانم ستایشی که بدون ریا و عمل درست به‌درگاهت نیاز شود پذیرفته می‌شود و بازتاب نیک خود را بروز خواهد داد.

از روی ستایش درست می‌توان به‌خدا رسید و به‌حقیقت دست یافت.

بند ۱۱ـ چون از راه خلوص نیت و ستایش درست می‌توان به‌خدا که اصل راستی و پاک‌منشی است دست یافت، پس ای مزدا

---

۱. فرشوشتر برادر جاماسب وزیر شاه گشتاسب از خاندان هوگوه است.

۲. اشا ۳. وهومن

اهورا با نیروی خرد و کلام خویش مرا آگاه فرما که در روز نخست، این آفرینش چگونه هستی یافته و پایان آن چگونه پیش خواهد آمد تا من آن را به‌درستی به‌مردم بیاموزم.

نخستین موعظهٔ اشوزرتشت به‌مردم

یسنای ۳۰

بند ۱ـ اینک از برای کسانی که خواستار شنیدن حقیقت هستند سخن می‌گویم ـ این گفتار از سوی اهورامزدا سرچشمه راستی و نیک‌اندیشی است و هرکه دانا و هواخواه راستی باشد، باید به‌آن گوش دهد، زیرا تنها با پیروی آن می‌توان به‌سرای درخشان فردوس[۱] راه یافت.

اشوزرتشت مردم را در انتخاب راه خیر و شر آزادگذارده است.

بند ۲ـ ای مردم بیایید بهترین‌گفتار[۲] را به‌گوش هوش بشنوید و با اندیشهٔ روشن در آن بنگرید و پیش از آن‌که فرصت از دست برود هر مرد و زن باید به‌شخصه میان راه درست (مزداپرستی) یا نادرست (دیوپرستی) یکی را برگزینند، بشود که به‌یاری مزدااهورا در گزینش راه درست کامیاب شوید.

---

۱. بهشت یا بهترین زندگی

۲. منظور از بهترین گفتار، کلام خود اشوزرتشت است.

وجود دو نیروی همزادی که در آفرینش لازم و ملزوم یکدیگرند.

بند ۳ـ آن دو نیروی هم‌زادی[۱] که در آغاز در اندیشهٔ آدمی پدیدار شدند، یکی «سپنتامینو» یعنی نیکی در اندیشه و گفتار و کردار و دیگری «انگره مینو» یعنی بدی در اندیشه و گفتار و کردار است. از میان این دو، دانا نیکی را بر می‌گزیند و نادان بدی را.

کار این دو نیروی همزاد

بند ۴ـ هنگامی که این دو نیرو به‌هم رسیدند، هستی و نیستی[۲] (حرکت و سکون) پدیدار شد و تا هستی برقرار است بدترین زندگی و وضع روانی بهرهٔ پیروان بدی و بهترین زندگی و خوشبختی پاداش پیروان نیکی است.

بدان از روی نادانی نیک را از بد نمی‌توانند تمیز دهند.

بند ۵ـ از میان این دو نیروی هم‌زاد، نادان زشت‌گرا بدترین کردار و خردمند راست‌گرا، که پیوسته خواستار نیکی و خشنودی پروردگار است، نیکی را که با خرد مینوی و ایزدی آراسته است، برمی‌گزیند.

در انتخاب راه نیک از بد، نباید گول فریب‌کاران را خورد[۳]

بند ۶ـ از میان این دو نیرو، نادانان چون نمی‌توانند نیک را از بد تمیز

---

۱. آن دو نیرو یا نیروی همزاد، دوگونهٔ اندیشه یا منش یا پندار است.

۲. نیستی یا نازندگی اغلب به‌ضد هستی یا مرگ ترجمه شده است.

۳. چون شود اندیشهٔ شخصی خراب — ناسره آید به‌چشمش زرناب
ای بسا ابلیس آدم روکه هست — پس به‌هر دستی نشاید داد دست
(سعدی)

دهند، در هنگام مشورت با بداندیشان و فریب‌کاران، دیو فریب فرا رسد و آنان را به‌گزینش زشت‌ترین اندیشه وادار سازد و سپس برای انجام کار زشت ناگزیر به‌سوی خشم و زور روی آورند و بدین وسیله زندگی آدمیان را به‌تباهی کشانند.

بنا بر قانون ازلی پروردگار، نیکی پاداش نیکان و بدی سزای بدان است.

بند ۷ـ کسانی که از نیروی ایزدی[۱] و نیک‌اندیشی و راستی برخوردار باشند و فرشتهٔ مهر و دوستی[۲] در وجود آنان راه یافته باشد، در انتخاب راه نیک کامیاب می‌شوند و به‌پاداش آن در دو جهان بهرهٔ نیک یابند.

ولی در پایان، نیکی بر بدی چیره می‌شود و رستاخیز فرا می‌رسد.

بند ۸ـ هنگامی که کیفر اهورایی برگناه‌کاران فرارسد و بدان به‌جزای زشت خود رسند، آنگاه جهان را نیروی پاک‌منشی فراخواهد گرفت و با پیروی از راه ایزدی، در پایان، بدی به‌دست نیکی شکست می‌خورد و دروغ به‌بند راستی در می‌آید[۳].

بشود که ما از زمرهٔ رستاخیزکنندگان جهان باشیم و به‌رهبری دیگران پردازیم.

بند ۹ـ ما خواستاریم از زمرهٔ کسانی باشیم که جهان را به‌سوی

---

۱. خشترا ـ شهریور
۲. سپندارمذ
۳. از کرم‌دان آن‌چه می آزاردت تا به‌تخت معرفت بنشاندت (مولوی)

پیشرفت و آبادی و مردم را به‌سوی راستی و پارسایی ره‌نمایند. بشود که مزدا ما را یاری فرماید تا با نیروی اندیشه و دل (عقل و عاطفه) به‌سرچشمهٔ دانایی پی بریم.[1]

بدکاران تا به‌سزای بدی خود نرسند، به‌راه راست گرایش نمی‌کنند.

بند ۱۰ـ بدکاران پس از رسیدن به‌سزای زشت خود، پشیمان می‌شوند و اندیشه و دل آنان به‌سوی نیکی خواهد گرایید و آنگاه اشا و خرد پاک به‌یاری آنان می‌شتابد و در گزینش راه درست به‌آنان یاری می‌دهد.

بهشت یا دوزخ هرکس در این جهان در دست خود اوست.

بند ۱۱ـای مردم اگر از قانون ازلی که مزدا برقرار داشته است، آگاه می‌شدید و از خوشی و پاداش نیک راستی و رنج و پادافره زشتِ کژی در این جهان و سرای دیگر با خبر می‌شدید آنگاه کاری می‌کردید که همیشه روزگارتان به‌خوشی بگذرد.[2]

یسنای ۳۱

پیام اشوزرتشت را قبلاً هیچ پیامبری به آدمیان ابلاغ نکرده بود.

بند ۱ـ ای مردم اینک شما را از پیامی آگاه سازم که تا حال کسی نشـنیده است، و فـرمانی کـه شـنیدن آن بـرای بـدکاران و

۱. حکم تبلیغ به‌همه داده شده است.

۲. هـر بـد کـه مـی‌کنی تـو مـپندار کـان بـدی — گـــردون فـــرو گـــذارد و دوران رهـا کـند
قـرض است فـعل‌های بـدت پـیش روزگـار — در هـــر کـــدام دور کـــه خـواهـد ادا کـند

برگردان گات‌ها

دروغ‌پرستان ناگوار خواهد بود، ولی برای کسانی که از ته دل به‌مزدا ایمان آورده‌اند، دل‌پذیر می‌باشد.

علت برگزیده‌شدن پیامبران از جمله اشوزرتشت

بند ۲ـ از آن‌جایی که برگزیدن بهترین راه برای مردم کار دشواری است، من که زرتشت هستم برای رهبری شما برگزیده شده‌ام. رهبری که اهورامزدا گواه راستی و درستی گفتار اوست ـ باشد که همه برابر آیین مقدس مزدا زندگی کنیم[۱].

مأموریت اشوزرتشت از جانب پروردگار

بند ۳ـ من شما را از پاداش و سزایی که اهورامزدا برای گروه نیکان و بدان مقرر داشته آگاه خواهم ساخت و به‌شما خواهم گفت سرانجامِ کسی که به‌پیروی راه دین مزدا برآید چیست؟ مزدا این‌ها را از زبان و کلام خود به‌من آموخت و فرمان داد تا آن را به‌جهانیان برسانم.

یاری‌خواستن اشوزرتشت از پروردگار در انجام این کار بزرگ

بند ۴ـ بنابراین، من از اهورامزدا پیوسته درخواست می‌کنم، مرا در این کار بزرگ یاری فرماید تا بهترین راه زندگی را به‌مردم بیاموزم و از نیروی خرد و راستی و عشق الهی آرزومندم مرا توانایی بخشند تا بر دروغ‌پرستان چیره شوم.

(عین همین دعا را نیز داریوش هخامنشی در کتیبهٔ خود

---

۱. چون خدا اندر نیامد در میان — نایب حق‌اند این پیغمبران
آن‌گه از حق یا بد او وحی و خطاب — هرچه فرماید، بود عین صواب

یادآور شده و از اهورامزدا و ایزدان دیگر خواستار است تا او را در انجام مأموریت و رسالت خود به‌عنوان شهریار یاری کند.)

دنبالهٔ یاری‌خواهی از پروردگار یکتا

بند ۵ـ ای مزدا اهورا ـ در پرتو اشا بهترین راه را به‌من بنما تا هم خود در آن گام بردارم و هم پاداش شادی‌بخش پیروی از آن را به‌دیگران بیاموزم. مرا نیز از منش پاک برخوردار ساز تا از حال و آیندهٔ مردمان جهان آگاه شوم.

دعای خیر، به ارشادکنندگان راه راستی

بند ۶ـ کسی که راه راست را به‌مردم بیاموزد و دیگران را از پیام فرخنده و جاودانی مزدا آگاه سازد، بشود که از بهترین پاداش نیک برخوردار شود و از نیروی اهورایی که در پرتو پاک‌منشی به‌دست می‌آید بهره‌مند شود.

اهورامزدا سرچشمهٔ انوار صوری و معنوی است.

بند ۷ـ ای مزدا ـ ای اندیشمند بزرگی که از روز نخست افلاک را با نور خود روشن ساختی و با نیروی خرد خویش به‌این درستی و خوبی نظم و هنجار دادی ـ ای کسی که همواره یکسانی، فروغ ایمان و نور پاک‌منشی را بر همهٔ ما بتابان[1].

---

۱. آتش عشق است کاندر نی فتاد — جوشش عشق است کاندر می فتاد
آتش است این بانگ نای و نیست باد — هرکه این آتش ندارد، نیست باد

خدا آغاز و انجام همه چیزهاست.

بند ۸ـ ای مزدا ـ هنگامی که تو را با نیروی خرد و اندیشهٔ ژرف جست‌وجو کردم و با دیدهٔ دل نگریستم دریافتم که تویی سرآغاز و سرانجام همه چیز ـ تویی سرچشمهٔ خرد و اندیشه و تویی آفرینندهٔ راستی و پاکی و تویی داور نیکِ کردار مردمان جهان.

اهورامزدا اختیار گزینش راه نیک و بد را به‌خودمان داده است.

بند ۹ـ ای اهورامزدا ـ تویی آفرینندهٔ جهان مادی و خرد مینوی و تویی که به‌مردم جهان اختیار انتخاب راه نیک و بد دادی تا بنا به‌ارادهٔ خود یا به‌سوی رستگاری شتابند یا به گمراهی گرایند.

نیکی پاداش گزینندگان راه نیک و بدی پاداش گزینندگان راه بد است.

بند ۱۰ـ از این دو راه آن که نیک‌اندیش و در پیشبرد نیکی کوشاست راه رستگاری را اختیار کند و آن کسی که بداندیش و کاهل و تن‌پرور است، راهی را بر می‌گزیند که جز از رنج و سختی بهره‌ای نخواهد برد.

خداوند آدمی را آزاد خلق کرده است.

بند ۱۱ـ ای مزدا هنگامی که در روز نخست با خرد خویش به کالبد ما جان بخشیدی و به‌ما نیروی اندیشه و قوهٔ تمیز نیک از بد دادی ـ از آن روزی که در تن خاکی ما جان و روان دمیدی و به‌ما اراده و نیروی گفتار و کردار ارزانی داشتی، خواستی که

هرکس بنا به‌ارادهٔ خود و با آزادی کامل راهی را که خود صلاح داند برگزیند.

خرد راهنمای آدمی در انتخاب راه نیک از بد است.

بند ۱۲ـ بنابراین، از همان آغاز هرکسی خواه طرفدار راستی یا دروغ ـ خواه نادان یا دانا، بنا بر ندای دل و اندیشهٔ خود عقیدهٔ خود را آشکار می‌سازد. ولی در عین حال خرد مقدس اهورایی پیوسته آماده است تا کسانی را که در انتخاب راه سرگردان و در شک و تردیدند، راهنمایی کند[۱].

اهورامزدا از همه چیز آگاه است.

بند ۱۳ـ اهورامزدا از هر کار آشکار و نهان مردم آگاه است و گناهان کوچک و بزرگ همه را با دیدگان روشن‌بین خود می‌بیند و پیوسته همهٔ کارها را برابر قانون ابدی خویش[۲] پاداش و جزا می‌دهد.

اهورامزدا برای هر کار نیک یا بدی پاداش و جزایی مقرر فرموده است.

بند ۱۴ـ ای اهورا، می‌خواهم از نتیجهٔ اعمال مردمان چه در گذشته و آینده با خبر شوم و بدانم چگونه در این جهان و جهان دیگر پارسایان و نیکوکاران به‌اجر و پاداش کردار نیک خود می‌رسند و چه سان بدکرداران و گمراهان به‌جزای بد خود گرفتار می‌شوند.

---

۱. خرد رهنما و خرد دل‌گشای خرد دست گیرد به‌هر دو سرای
(فردوسی)

۲. قانون اشا

تنها اهورامزداست که می‌تواند به‌درستی نیکان و بدان را به کیفر خود رساند.

بند ۱۵ـ آری تنها اهورامزداست که کیفر کارهای مردم را در گذشته و حال و آینده به‌درستی خواهد داد. چه او برای کسانی (چون دشمنانم) که پیوسته دروغ‌پرستی و بدکرداری را رواج داده‌اند و جز از نفاق‌افکنی و آزار طرفداران باایمانم قصد دیگری ندارند، سزایی مقرر داشته‌ای و حساب همهٔ کارهای نیکان و بدان را در روز واپسین مدنظر خواهی داشت.

چه کسی دوست‌دار و هواخواه اهورامزدا است؟

بند ۱۶ـ هر دانایی که برای پیشبرد راستی از میان مردمان برای خوشبختی باشندگان خانه‌ها، شهرها و کشورها تلاش کند و آنان را به‌پیروی از راه راستی فراخواند، چنین کسی از هواخواهان اهورامزدا به‌شمار است.

دانا باید راه نیک را به‌دیگران نشان دهد.

بند ۱۷ـ کدام یک از این دو بزرگ‌تر است، کسی که دانا و پیرو راستی است یا آن که به‌دروغ و گمراهی گرویده است؟ پس دانا باید راه نیک را به‌دیگران نشان دهد تا مبادا نادان سرگشته بماند ـ ای اهورامزدا ما را در شناسایی راه نیک یاوری فرما.

نباید به گفتار گمراهان و دروغ‌پرستان گوش داد.

بند ۱۸ـ هرگز به گفتار و آموزش دروغ‌پرست و گمراه گوش ندهید زیرا چنین کسی خانه و ده و شهر و کشور را به‌ویرانی و

تباهی کشاند. پس باید آنان را از خود دور سازید و به‌خود راه ندهید.

راهنمایی دانایان درمان‌بخش زندگی است.

بند ۱۹ـ ای مردم به‌گفتار دانایان و نیک‌اندیشان گوش فرا دهید، زیرا راهنمایی و آموزش آنان درمان‌بخش روح و زندگی است. ای اهورامزدا، این‌گونه دانایان را به‌وسیلهٔ فروغ و نیروی خود زبانی شیوا و گفتاری دل‌نشین‌بخش تا بتوانند در گسترش آیین راستی کامیاب شوند. گرچه ای اهورامزدا تو خود با داوری درست خویش از ضمیر همه آگاهی و پاداش و سزای پویندگان راه راستی و دروغ را به‌خوبی خواهی داد.

خوشبختی و بدبختی خویش را هرکسی با دست خود فراهم می‌سازد.

بند ۲۰ـ کسی که پیرو راستی است جایگاهش در هردو جهان در سرای شادی و روشنی خواهد بود، ولی دروغ‌پرست و گمراه زمانی دراز در سرای تاریکی با ناله و افسوس به‌سر خواهد برد. این هردو دسته پاداش و جزای خود را به‌دست خود و با کردار خویش فراهم می‌سازند.

پاداش نیکان رسیدن به کمال واقعی و نیروی معنوی است.

بند ۲۱ـ کسانی که از روی رسایی اندیشه و کردارِ نیک خود به‌اهورامزدا گروند، از بخش کمال واقعی و جاودانی و راستی و پاک‌منشی و نیروی معنوی برخوردار شوند. چنین کسانی به‌راستی از دوستان و هواخواهان اهورا به‌شمار

خواهند آمد.[1]

خردمندان و نیک‌منشان بهترین دوستان پروردگارند.

بند ۲۲ـ کسی که دانا و خردمند است، با منش نیک خود حقیقت را دریافت خواهد کرد. چنین کسانی با نیروی معنوی و گفتار نیک خود از آیین راستی پشتیبانی می‌کنند و نسبت به‌مزدا اهورا وفادارند و شایسته‌ترین یار و مددکار مردم به‌شمار می‌روند.

یسنای ۳۲

بشود که همه اعم از خویش و بیگانه به‌خدا روی آوریم.

بند ۱ـ برای رسیدن به‌خوشبختی و بخشایش اهورایی، باید همگی شما ای خویشان و همکاران و یاران و همچنین شما ای گمراهان روی به‌سوی خدا آرید. پروردگارا بشود که ما همه پیامبر پیغام تو باشیم و کسانی را که دشمن نام و راه تو هستند از خود دور نگه داریم[۲].

بشود که همهٔ با هم یگانه و یکدل شویم.

بند ۲ـ ای اهورامزدا از روی خرد مقدس و نیروی سروری خویش دعای ما را مستجاب فرما و مهر پاک و دوستی کامل و رسا را به‌یاری ما فرست تا همهٔ با هم یک دل شده یکدیگر را از

---

۱. منظور نیروها و بخشش‌های خرداد و امرداد و اشا و خشترا و وهومن است.

۲. در این بند «خویتوش» یعنی، خویش « «وَرِزنم» همکاران و هم‌ورزان و «ائیریسنه» یعنی یاران و دوستان اشوزرتشت.

خود دانیم[1].

خطاب به گمراهان و بدمنشان و دیوپرستان

بند ۳ـ ای دیوپرستان و گمراهان، شما و هواخواهانتان و همهٔ کسانی که به‌شما احترام می‌گذارند، از گروه کژمنشان و تیره‌دلانی هستید که مدتهاست کردار زشتتان در هفت کشور زمین برهمه آشکار و به‌بدی شناخته شده‌اید.

بند ۴ـ شما اندیشه مردمان را از راه راست منحرف کرده و آنان را به‌ارتکاب زشت‌ترین کارها واداشته‌اید. از این روی شما از یاران دروغ به‌شمار می‌روید، زیرا از خواست اهورامزدا گریزان و از آیین مقدسش روگردانید.

بند ۵ـ ای دیوان همان‌گونه که اهریمن زشت‌کردار با اندیشهٔ پلید خود شما را فریفته و به‌امید و نوید رسیدن به‌سروری و بزرگی، شما و هواخواهانتان را به کردار زشت واداشته است، همان‌گونه شما نیز، مردمان را گمراه ساخته و از زندگی خوش و جاوید بی‌بهره کرده‌اید.

در نبردگاه هستی پیروزی نهایی با نیکان و راست‌کرداران است.

بند ۶ـ شخص گناهکار و گمراه ممکن است برای مدتی با کارهای زشت خود کامیاب و پیروز شود، ولی اهورامزدا از خرد خویش به‌کُنه اندیشهٔ هرکسی پی می‌برد و کردار همه را به‌درستی داوری می‌کند و سرانجام برابر قانون ابدی او

۱. منظور برخورداری از بخشش وهومن، خشترا، اشا و سپنتا آمبیتی است.

سروری و پیروزی نیکی و راستی همه جا را فراخواهد گرفت.

هرکاری واکنشی دارد، خواه نیک باشد یا بد.

بند ۷ـ هیچ یک از این گناه کاران از درس زندگی و واکنش نیکِ کار و کوشش آگاه نیستند و از داوری و کیفر پروردگار بی خبرند ـ ای اهورامزدا، تو تنها از فرجام کار مردم آگاهی و از واکنش گناه مردمان به‌خوبی باخبر می‌باشی.

جمشید از گناه کاران در روز واپسین به‌شمار است.

بند ۸ـ از میان این گنه کاران جمشید و پسر وی ونگهان به‌خوبی شناخته شده است، چه او برای جلب رضایت خود و مردم جهان استفاده از لذت‌های جهان مادی را به‌مردم آموخت (نه معنوی را)، ولی مزدا در داوری روز واپسین دربارهٔ من چنین قضاوت نخواهد کرد (چه من برای پیشرفت روان مردمان کوشیده‌ام، نه جسم مادی آنان)[1].

فریب‌کاران گفتار حق را تحریف می‌کنند.

بند ۹ـ آموزگاران دروغ تعالیم مقدس را تحریف می‌کنند و با آموزش‌های نادرست خویش، اساس زندگی مردم را به‌هم می‌زنند. چنین کسانی همه را از بخشش گران‌بهای عقل و

۱. در این بند منظور از (گااوش بگاخوارمنو) خوردن نعمات گیتی است و اشاره براین روایت است که جمشید حکومت و نیروی مادی و جهانی را بر قبول رسالت احکام هورمزدی به‌مردم ترجیح داده است. این بند به‌نظر اغلب اوستادانان از افزوده‌های بعدی است. بعضی از مترجمان جملهٔ اوستای بالا را خوردن گوشت گاو و خوارشمردن خدای جهان معنی کرده‌اند.

خرد و به‌کارگماردن اندیشهٔ درست و راست باز می‌دارند.
ای مزدا از دست چنین‌کسانی با روح و قلب خود، به‌تو پناه می‌آورم.

بند ۱۰ـ چنین‌کسانی آموزش‌های کتاب مقدس را که می‌گوید به‌زمین و نعمت‌های آن و به‌خورشید حیات‌بخش و عناصر سودمند جهان به‌دیده احترام بنگرید، گفتاری پوچ می‌شمارند و بدکرداران را پول و رشوه می‌دهند تا نیک‌اندیشان را بیازارند و کشتزارها و خانه‌های آنان را ویران کنند و بر ضد پیروان راه راستی سلاح به‌کار برند.

بند ۱۱ـ چنین‌کسانی پیوسته به‌نابودی زندگی مردمان کوشند و مردان و زنان آزمند را با مال جهان بفریبند و به‌این وسیله آنان را از راه راست و درست زندگی منحرف کنند و با این کارها اندیشهٔ پارسایان را پریشان و زندگی آنان را تباه می‌سازند.

اشوزرتشت قربانی را منع فرموده است.

بند ۱۲ـ با این آموزش‌ها، آنان مردم را از کردار نیک باز می‌دارند و حیوانات را با فریاد شادی قربانی می‌کنند و با گفتار گمراه‌کننده عده‌ای را که چون کورانِ با چشم و کرانِ باگوشند، با آشوب و غوغا به‌جان خلق اندازند تا خود بتوانند با جور و ستم بر مردم سروری کنند.

فریبکاران همیشه غافل از پایان کار زشت خویش هستند.

بند ۱۳ـ با هر نیرویی که این پیشوایان دروغین دینی خواسته باشند با منش زشت خود بر مردم سروری کنند، در پایان به‌تباهی زندگی خودشان خواهد انجامید، ولی هر زمانی که اینان از کردار زشت خود پشیمان شوند و در پی پیام راستین برآیند پیامبر خدا آنان را می‌پذیرد و بسوی راستی هدایت می‌کند.

دشمنان اشوزرتشت وکارهای آنان

بند ۱۴ـ دیربازی است که این گروه گمراه‌کننده که چشم و گوش خود را به‌عمد بر حقیقت بسته‌اند، از خیل هواخواهان دروغ یاری می‌جویند تا به‌مردم بفهمانند که با هدیه گوشت حیوان قربانی‌شده و آشام سکرآور (هوم) می‌توان تباهی و مرگ را از خود دور داشت.[1]

واکنش جور و ستم بر مردم شورش و طغیان آنان است.

بند ۱۵ـ ولی سرانجام، مردم ستم‌دیده از این دو دسته پیشوایان دروغین و فرمانروایان ستمگر به‌تنگ آیند و با شورش علیه آنان، دشمنان خود را نابود کرده و تن و روان خود را در هر دو جهان آزاد خواهند ساخت.

باید با مهر و محبت دل دشمنان را نرم کرد.

بند ۱۶ـ آموزش‌های مرد پارسا برای هوشمندان از همه‌چیز

۱. در این بند منظور از دشمنان پیغمبر، کاوی‌ها یعنی فرمانروایان و کرپان‌ها یعنی پیشوایان دین‌های دروغین است. گروه دیگر گرهما و سایر دیوپرستان هستند.

سودمندتر است. ای اهورامزدا، ای کسی که در همهٔ کارها پیروزمندی، رنج و آزار دشمنان را از ما دور دار و ما را یاری فرما تا خشم و دشمنی بدخواهان را با سخنان مهرآمیز خود دور گردانیم.

خداوند داور دادگر است.

بند ۱ـ بر هر کس بایسته است که برابر قانون ازلی (اشا) که آیین بنیادین زندگی است رفتار کند، چه داور بزرگ در روز واپسین نسبت به‌نیکان و بدان و هم‌چنین آنان که بدی و نیکی‌شان برابر است، از روی بی‌نظری داوری خواهد کرد.

چه‌کسی یاور نیکی است؟

بند ۲ـ کسی که با اندیشه و گفتار و کردار با بدی پیکار کند و با دست و زبان از پیشرفت بدی بکاهد یا یکی از بدکاران را به‌راه راست رهبری کند، چنین‌کسی خشنودی اهورامزدا را فراهم می‌سازد و از یاوران نیکی به‌شمار است.[۱]

بند ۳ـ کسی که یکی از طرفداران راستی را خشنود سازد، خواه آن کس خویش یا بیگانه باشد، یا این‌که یکی از بندگان نیک خدا را یاری دهد، چنین‌کسی از بوستان بهشت و خرم راستی برخوردار خواهد بود.[۲]

۱. در این بند تبلیغ دین و جهاد را روا دانسته است.

۲. بهشت خرم در این جا بهشت معنوی است نه مادی و به‌معنی Best انگلیسی یا

چه کارهایی گناه شمرده می‌شود.

بند ۴ـ ای مزدا تو را ستایش می‌کنم و خواستارم روح نافرمانی و کژاندیشی از پیروانم دور شود. هم‌چنین خیره‌سری و بداندیشی از همکارانم و فریب و دشمنی از نزدیکانم و نکوهش و ناسزاگویی از پیشوایان و کشاورزان و دروغ از دوستانم بازداشته شود.

آرزوی اشوزرتشت برای انجام درست رهبری مردم.

بند ۵ـ برای رسیدن به‌آرمان خویش و رهبری درست مردمان از سروش (نیروی فرمان‌برداری و ایمان) یاری می‌خواهم. آرزومندم که از زندگانی دراز و تندرستی و نیک‌اندیشی برخوردار شوم و به‌یاری اَشا به‌پایهٔ رسایی که پیشگاه اهوایی است برسم.

بند ۶ـ ای اهورامزدا همچون ستایشگر با ایمانی که در راستی و پاکی پابرجاست با دل و جان و با همهٔ وجودم از تو درخواست می‌کنم که در انجام رسالتم در این جهان به‌درستی و راستی برآیم و در پایان به‌دیدار و هم‌پرسگی تو سرافراز شوم[1].

← بهترین است. بنا به‌فرموده اشوزرتشت هرکس اندیشه وگفتار وکردارش نیک باشد، در هر دو جهان به‌بهترین و خرم‌ترین زندگی خواهد رسید. در اوستا سه صفات: مطلق و تفضیلی و عالی خوب یا بد می‌شود به ـ بهتر ـ بهشت مثل good, Better, Best صفات مه یعنی بزرگ می‌شود. مهتر، مهست واژه انگلیسی magesty از همین ریشه است:
صفات بالا = بالا ـ بالاتر ـ بالشت و غیره.

۱. یعنی از کثرت به‌وحدت برگردم یا بر سائی و جاودانگی برسم.

اشوزرتشت آرزومند رهبری همهٔ مردمان جهان است.

بند ۷ـ ای مزدا ـ ای بهتر از همه ـ در اندیشه‌ام راه یاب تا به‌درک تو نایل شوم، زیرا آرزومندم در پرتو راستی و پاک‌منشی بتوانم شنوندگانی را خارج از انجمن مغان به‌دست آورم تا بشود که همهٔ مردمان به‌وظایف و تکالیف خود نسبت به‌خدا و خلق خدا آشنا شوند.

با اندیشه و دلی پاک می‌توان به‌رسایی و کمال معنوی رسید.

بند ۸ـ ای مزدا ما را از حقیقت آگاه فرما تا به‌یاری اندیشهٔ پاک، تو را به‌درستی بستاییم. اینک این سرود ستایش (مناجات) را که از راستی و دلی پاک سرچشمه گرفته است، بپذیر. باشد که در پرتو این دو نیرو (اندیشه و دل) به‌رسایی و جاودانی برسیم[۱].

تنها با نیروی خرد و دلی پاک است که می‌توان خدا را شناخت[۲].

بند ۹ـ ای مزدا تنها با نیروی خرد و بینایی دل است که می‌توان به‌سرچشمهٔ راستی که پروردگار است، رسید، نعمتی که در پرتو آن راستی و درستی در افزایش خواهد بود. بشود که به‌یاری و رهنمایی بهترین اندیشه و دلی پاک از بخشش‌های راستی و بینایی برخوردار شویم.

---

۱. منظور از رسایی و جاودانی خرداد و امرداد است.

۲. در اوستای کمنامزدا از این دو نیرو مراد آترسچا و مننگ هسچا، یعنی آتش ایمان و منش پاک یا وهومن و اشا است.

پروردگار رنج وشادی رابه‌فراخور کردارمان در هردوجهان ارزانی داشته است.

بند ۱۰ـ ای مزدا ـ به‌راستی که همهٔ خوشی‌ها و رنج‌های زندگی آن‌چه بوده و هست و خواهد بود، از تو است که به‌هرکس به‌فراخور کردارش از روی دادگری خویش ارزانی می‌داری. بشود که ما را در پرتو منش پاک و شجاعت معنوی (خشترا) و پرهیزکاری (اشا) به‌والاترین بخشش‌ها برخوردار سازی[1].

خدا برآورندهٔ همهٔ آرزوهای ماست.

بند ۱۱ـ ای اهورامزدا ـ ای تواناتر از همه ـ مرا از ایمان پاک و استوار و خرد مقدس و شجاعت معنوی و فداکاری برخوردار ساز ـ آواز دلم را بشنو و هنگامی که به‌هریک پاداشی در برابر کردارشان می‌بخشی، بدون در نظرگرفتن لیاقتم مرا مشمول آمرزش خویش ساز.

رسایی وکمال مادی و معنوی تنها با نیروی اندیشه و ایمان پاک فراهم می‌شود.

بند ۱۲ـ ای اهورا ـ در اندیشه‌ام راه یاب و از پرتو ایمانی استوار و خردی پاک مرا رسایی و کمال مادی و معنوی بخش ـ ای مزدا ستایشم را به‌نیکی پاداش ده و به‌یاری اشا مرا نیروی پارسایی بخش و در پرتو خرد پاک مرا با عشق و مهر جهانی بیارای.

---

۱. از کرم‌دان آنچه می‌آزاردت تا به‌تخت معرفت بنشاندت

مولوی

برگردان گات‌ها

دعای اشوزرتشت به گروندگان کیش اهورایی.

بند ۱۳ـ ای اهورایی که از همه چیز باخبری ـ شادی و خرمی بی‌مانندت را همراه با خشترا (نیروی معنوی) و وهومن (اندیشه پاک) به‌کسانی که به‌من گرویده‌اند بخشش فرما و به‌وسیلهٔ آرمئیتی (ضمیر پاک) دل‌های همه را روشن کن تا همه به‌خوبی سود پاکی اندیشه و دل را دریابیم[۱].

پیشکش کردن اشوزرتشت تن و جان خود را در راه خدمت به‌مردم جهان.

بند ۱۴ـ من‌که زرتشت هستم، برای فرمانبرداری تو ای اهورامزدا همهٔ هستی و تن و جان خود را با اندیشه و عشق واقعی به‌تو پیشکش و در راه پیشبرد پارسایی، همهٔ کردار و گفتار و نیروهای خود را در راه خدمت به‌مردم جهان آماده کرده‌ام.

یسنای ۳۴

بهترین نیاز به‌درگاه پروردگار گفتار و کردار نیک است.

بند ۱ـ ای مزدا می‌دانم که در برابر نیاز گفتار و کردار نیک و ستایش پاک بندگانت به‌آنان جاودانی و رسایی و نیروی معنوی خواهی بخشید ـ بشود که ما نیز با این نیازها در ردیف کسانی باشیم که با این نیروها به‌شناسایی تو و ضمیر خویش نایل می‌شوند.

---

۱. آواز خدا همیشه در گوش دلست گو دل که کند گوش به‌آواز خدا

برگردان گات‌ها

با اندیشهٔ پاک می‌توان به‌خدا نزدیک شد.

بند ۲ـ تنها با اندیشیدن به‌خدا و گام نهادن در راه پارسایی است که روان آدمی می‌تواند به‌مزدا نزدیک شود. پروردگارا، بشود که ما نیز با ستایش و کردار پارسایی به‌تو نزدیک شویم.

تنها هوشیاران و نیک‌اندیشان از نیروهای روانی برخوردار هستند.

بند ۳ـ ای اهورامزدا ـ با فروتنی تمام ستایش خود را به‌راستی و درستی (اشا) به‌تو پیشکش می‌کنم و آرزومندم که همهٔ جهانیان را با نیروی منش پاک و خشترا (نیروی معنوی) برخوردار سازی، چه می‌دانم که هوشیاران و نیک‌اندیشان پیوسته از این نیروها برخوردار می‌باشند.

تنها پروردگار از درون هرکس آگاه است.

بند ۴ـ ای اهورا ـ ما فروغ اندیشهٔ نیک و پارسایی را که از وجود تو پرتوافکن است، خواستاریم، آن نور فروزانی که سبب راهنمایی و قوت قلب مردمان است و به‌کمک آن نور است که تو می‌توانی نیک را از بدو پاک را از ناپاک تمیز دهی، چه تویی دانای کل.

اشوزرتشت از پروردگار می‌خواهد تا پیروان راستی را از شر دشمنان در امان دارد.

بند ۵ـ ای مزدا چه شگرف است نیروی تو و چه توانا است فرمانروایی تو بر جهان ـ ما همه آرزومندیم که به‌یاری نیروهای تو، یعنی وهومن و اشا، بتوانیم درماندگان و ناتوانان

را از شر دشمنان دین و رهزنان راه تو در امان داریم.

همهٔ ما از سوی اهورامزدا آمده‌ایم و باید به‌سوی او برگردیم.

بند ۶ـ چون تو ای مزدا سرچشمهٔ راستی و همهٔ نیروها هستی، ما را رهبری فرما تا در پرتو نیروهایت دوران زندگی خاکی را چنان که بایسته است بگذرانیم و در پایان با روانی پاک به‌سویت بازگردیم[1].

تنها از اهورامزدا باید یاری خواست، زیرا او پشت و پناه همه است.

بند ۷ـ هر ستایشگر واقعی که معتقد به‌مهر و بخشایش اهورامزدا و سودمندی آموزش‌های دین او باشد، باید چه درگاه خوشبختی یا هنگام بدبختی با ایمانی استوار پابرجا ماند و به‌گسترش پیام مقدس بکوشد و یقین بداند که او پیوسته پشت و پناه همهٔ ماست و پیروان راه خود را از پرتو مهر و نیروهای خود نگه می‌دارد.

خداوند هرگز یاور بداندیشان و بدگفتاران و بدکرداران نیست.

بند ۸ـ آنان که دچار شک و تردیدند، از کارها و کوشش‌های ما هراسان و نگران هستند، چه ما با پشتیبانی مزدا آمادهٔ روبه‌روشدن با هر سختی و خطری هستیم و می‌دانیم که پروردگار یکتا با بداندیشان و بدگفتاران و بدکرداران مخالف و از آنان روگردان است.

---

۱. یعنی از کثرت به‌وحدت یا به‌مبداء خود برگردیم.

همیشه نادانان و بی‌خبران راه کژ را بر می‌گزینند.

بند ۹ـ آنان که به‌راه زشت‌کاری و بدگویی گام می‌نهند، در زمرهٔ بی‌خبرانند و راستی از آنان دور خواهد ماند. چه آنان خود را از فروغ دانش دور کرده‌اند و در نتیجه خوشبختی نیز از آنان دور خواهد ماند.

دانایان باید نادانان را به‌راه راست رهبری کنند.

بند ۱۰ـ ولی فرد دانا و خردمند با آگهی از دانش خدایی چون هستهٔ مرکزی حقیقت و راستی باید تبه‌کاران و نادانان را به‌پیروی از نیک‌اندیشی و نیک‌گفتاری و نیک‌کرداری وادارند و بی‌گمان آنان پس از شناخت راه راست و درست همه به‌سوی خدا روی خواهند آورد.

با پیروی از راه امشاسپندان می‌توان به‌همه آرزوهای نیک خود رسید.

بند ۱۱ـ پروردگارا ـ ما را از بخشش خرداد (رسایی و کمال مادی و معنوی) و امرداد (جاودانگی و نیک‌نامی) که از راه وهومن و اشا و خشترا (نیک‌اندیشی و پرهیزکاری و تسلط بر نفس) به‌دست می‌آید، بهره‌مند ساز تا در پرتو این فروزگان به‌آرزوهای نیک خود برسیم.

پیروی از راستی تنها راه خوشبیختی است[1].

بند ۱۲ـ کدام است آیین تو و چیست آرزوی تو ای اهورامزدا؟ چه ستایشی سزاوار توست! آن را آشکارا به‌من بنما تا از برکات انجام آن برخوردار شویم. پروردگارا به‌ما بیاموز که چگونه در پرتو راستی رهسپار راه تو باشیم.

هدف نهایی رسیدن به‌خدا و پیوستن به‌اوست.

بند ۱۳ـ ای اهورا می‌دانم راه پاک‌منشی که به‌من نمودی راهی است که بر پایهٔ آموزش‌های هوشیاران و خردمندان استوار است و آن آموزش‌ها می‌گوید هر کار نیکی که تنها به‌خاطر نیکی و راستی انجام پذیرد، سزاوار پیروی است و نتیجهٔ آن همانا رسیدن به‌توست ای مزدا.

وظیفهٔ آدمی کار و کوشش و آبادانی جهان است.

بند ۱۴ـ پاداش گران‌بهای مزدا از آن کسی است که در کالبد جسمانی و جهان مادی با منش پاک به‌کار و کوشش پردازد و در آبادانی و پیشرفت جهان بکوشد و به‌این وسیله خواست پروردگار را برآورده سازد[2].

---

۱. ایووپنتایو اشهه = تنها راه خوشبختی پیروی از اشویی است، یسنای ۴۳ بند ۱

۲. بخشش نیک‌اندیشی از آنِ کسی است که کار نیک را تنها به‌خاطر نیکی انجام دهد. (نمازیتا اهو)

تو در فکر شادی هرمزد باش　　نه در فکر پاداش یا مزد باش
(تیمسار آریانا)

برگردان گات‌ها

ستایش نباید تنها زبانی باشد، بلکه باید با کردار نیک هم همراه باشد.

بند ۱۵ـ اهورامزدا در آیین خود ما را از بهترین گفتار و کردار آگاه فرموده و برترین راه ستایش را به‌ما آموخته است. باشد تا با پیروی از علم و عمل یا گفتار و کردار نیک به‌یاری اهورا از یک زندگانی کامل که سرشار از راستی و درستی باشد برخوردار گردیم.

اشتودگات

یسنای ۴۳

خوشبختی از آن کسی است که در پی خوشبختی دیگران باشد.

بند ۱ـ خوشبخت کسی است که خوشبختی دیگران را فراهم سازد. چنین است فرمان و خواست اهورامزدای چاره‌ساز. از این روی ما خواستاریم که با نیروی راستی و پایداری نیاز یکدیگر را برآورده سازیم. ای آرمئیتی، ای مهر خدایی ما را در زندگی از بخشش بینایی کامل و منش پاک برخوردار ساز.

خودشناسی بهترین راه رسایی است.

بند ۲ـ ای مزدا بهترین بخشش‌ها را که خودشناسی است به‌ما ارزانی دار ـ ای نورانی‌ترین نور معنوی به‌وسیلهٔ خرد مقدست ما را از دانش و منش پاک برخوردار ساز تا با پیروی

از قانون اشا روزهای زندگانی خود را قرین خوشبختی و رسایی مادی و معنوی سازیم.

درود به آموزگاران راه راستی.

بند ۳ـ پروردگارا کسی که ما را به‌راه راست و درست زندگی و رستگاری جهان مادی و معنوی رهبری کند، بهشت بهره‌اش ساز، آن بهشتی که پایگاه پرهیزگاران و پاک‌منشان و بارگاه قدس اهورایی است. بشود که به‌رهبری آنان ما به‌تو راه یابیم.

مزدا داور دادگر کارهای مردمان است.

بند ۴ـ ای مزدا من دریافتم که تویی توانا و پاک و داور دادگری که هر نیکی و بدی را پاداش و سزا می‌بخشی ـ ایمان من به‌تو ناگسستنی است. چون پاداش و سزای نیک‌اندیش و دروغ‌پرست را از زبانه آذر فروغ‌مند و پاکت که جز از راستی وداد نیست برقرار داشته‌ای[1].

مزدا سرآغاز و سرانجام همه‌چیز است.

بند ۵ـ آنگاه تو را مقدس شناختم ای مزدا اهورا که تو را سرآغاز و سرانجام همه‌چیز دانستم و دریافتم که تو از روز نخست نتیجه و بازتاب هر گفتار و کردار نیک یا بدی را مقرر فرمردی و داوری تو پیوسته بر این اصل است که بدی بهرهٔ

۱. منظور از آذر فروغ‌مند آتشی است که در گذشته برای تشخیص گنه‌کار از بی‌گناه افروخته می‌شد و آن را آزمایش وَرِگرم می‌نامیدند. مانند عبور سیاوش از آتش برای اثبات بی‌گناهی خود.

بدان و نیکی پاداش نیکان است تا روز بازپسین.

آموزش راه دین بر همه کس بایسته است.

بند ۶ـ از آن دم که خرد مقدس مزدا در درون کسی راه یابد، نیروی معنوی و منش پاک در او پدیدار شود و آنگاه است که پیامبر تو خواهد توانست به‌او علم دین و دانش مینوی بیاموزد تا به‌وسیلهٔ آن آموزش‌ها، کشور پارسایی گسترش یابد و کسی نتواند پیروان تو را از راه راست و درست باز دارد.

هرکس باید بیندیشد که کیست، از کجا آمده و برای چه در این جهان است؟

بند ۷ـ ای مزدا اهورا ـ هنگامی تو را مقدس شناختم که منش پاک به‌من روی نمود و واداشت تا بیندیشم که من کیستم و از کجا آمده‌ام و دریابم که وظیفهٔ من در این جهان چیست و به‌طرفداری از کدام گروه (نیکان یا بدان) برخیزم؟

باید پیوسته دشمن دروغ و دوست‌دار راستی بود.

بند ۸ـ آنگاه به‌خود پاسخ داده گفتم من زرتشتم و تا آن‌جا که نیرو دارم دشمن سرسخت دروغ و پشتیبان استوار راستی خواهم بود تا زمانی که همهٔ جهانیان به‌کشور جاویدان راستی راه یابند ـ از این روی همیشه ای مزدا تو را ستایش‌گر و با سرودهای نیایش، تو را خواهم ستود.

پیروی از راستی بهترین راه زندگی است.

بند ۹ـ ای خدای دانا، آنگاه تو را مقدس شناختم که وهومن (منش پاک) به‌من روی آورد و پرسید: چه راهی را با صمیم قلب،

پیروی خواهی کرد؟ و من پاسخ دادم، من راستی را که بهترین و والاترین راه است پیروی می‌کنم و تا آن زمان که نیرو دارم دل به‌این فروغ مینوی خواهم بست.

راه راست را تنها با منش پاک می‌توان شناخت.

بند ۱۰ـ پس ای منش پاک راه راست را به‌من بنما چه هماره خواهان آنم تا با نیروی آرمئیتی (آرامش وجدان) آن را بپیمایم. ای وهومن پیوسته به‌پرسش‌های ما پاسخ ده چه راهنمایی‌های تو چنان است که از جانب خدای بزرگ رسیده باشد و تنها این راهنمایی‌هاست که همه را توانایی و کوشایی می‌بخشد.

همهٔ ما باید پیوسته در پیشبرد راستی بکوشیم.

بند ۱۱ـ آن‌گاه تو را مقدس دانستم ای مزدا اهورا که وهومن (خرد پاک) بر من ظاهر شد و راه راست را به‌من نشان داد و چون آن را دریافتم بر آن شدم تا به‌مردمان بیاموزم هرچند در این راه رنج و سختی کشم، راستی را که بهترین آیین است به‌آنان نشان دهم.

آوای سروش همان وحی یا ندای وجدان است که از درون آدمی برمی‌خیزد[1].

بند ۱۲ـ هنگامی که فرمان سروش و اشا را از درون خود شنودم بر آن شدم تا راه راست و آیین درست را به‌مردم بیاموزم و دمی

۱. آواز خداهمیشه‌در کوش دلست گو دل که کند گوش به‌آواز خدا

از آن سر نپیچم و چون دانستم که این آیین راست و درست است با کوشش و اراده و جرأتِ تمام تعلیم خواهم داد. باشد که من و پذیرندگان این دین کامروا گردیم.

برای پیشبرد راستی باید در برابر دروغ‌پرستان ایستادگی کرد[1].

بند ۱۳ـ آن‌گاه تو را مقدس شناختم ای مزدا اهورا که خرد پاک به‌من روی کرد و پرسید: ای زرتشت آرزوی تو چیست؟ و من گفتم آرزومند یک زندگی دراز و سالم هستم تا بتوانم در برابر دروغ‌پرستان هرچه بیشتر ایستادگی کنم و بر آنان پیروز شوم.

اهورامزدا دوستی مهربان و یاور همه است.

بند ۱۴ـ همان‌گونه که دوست مهربانی پیوسته پشت و پناه دوست خود است، ای مزدا مرا دستگیر و پشتیبان باش و نیرویی به‌من ده تا بتوانم آیین تو را به‌خوبی بگسترانم و به‌آنان که به‌فرمان تو و دستورهای تو گوش می‌دهند بیاموزم تا از دروغ‌پرستان روی بگردانند و با آنان بستیزند.

با یاد و اندیشه خدا می‌توان بر نیروهای روان افزود.

بند ۱۵ـ هنگامی تو را مقدس شناختم ای مزدا اهورا که وهومن به‌سوی من آمد و مرا واداشت تا دریابم که برای نیرومندی روان بهترین چیز اندیشه و یاد تو در گوشهٔ خاموشی است و

---

۱. همین دستور در نماز (به‌نام ستایش) تکرار شده است که می‌فرماید وظیفه ما (رزم و ایوزشنه و پذیرایی دیوان است) یعنی نبرد با بدکاران و دوری از آنان و در صورت حملهٔ آنان ایستادگی‌کردن وظیفه ماست.

مرا آگاه فرمود که نباید هرگز به‌جلب رضایت و خشنودی دروغ‌پرستان برآمد، زیرا آنان راستی را بدترین دشمن خود می‌دانند.

پیروی درست از فرمان دین خدا، تنها به‌یاری خرد و ایمان ممکن است.

بند ۱۶ـ بنابراین من که زرتشت هستم آرمئیتی (نیروی ایمان و وجدان) را برای خود برگزیدم. باشد که به‌یاری آن، نیروی راستی و پاکی چون خورشید تابان بر همه نورپاشی کند و آرمئیتی و وهومن ما را به‌حسب کردار نیکمان پاداش و مزد بخشد.

یسنای ۴۴

پرسش‌های اهورایی [۱]

بند ۱ـ این را از تو می‌پرسم ای اهورا، مرا آگاه فرما، چگونه تو را به‌درستی باید ستود؟ ای مزدا آن را به‌من، که چون جان تو را دوست دارم، بیاموز تا همه بتوانیم از این راه بـه‌حقیقت پـی بریم و منش پاک به‌سوی همهٔ ما روی آورد.

پاداش کردار نیک خوشبختی در دو جهان است.

بند ۲ـ از تو می‌پرسم ای اهورا، چه به‌راستی می‌خواهم بدانم، آیا

---

۱. بعدها نویسنده خردهٔ اوستا در گـاه هـاون مـی‌فرماید: «اهـوا یـریم بـرشنم اشـه‌ونم اشهه‌رتوم یزه میده» پرسش‌های اهورایی را که رد و رهبر اشویی است می‌ستاییم و منظور همین یسنای ۴۴ می‌باشد، زیرا از پژوهش و جویش و پویش است که آدمی به‌حقیقت پی می‌برد و وهومن او را راهنمایی می‌کند:

بپرس هرچه ندانی که فـعل پـرسیدن　　دلیـل راه تـو بـاشد بـه‌وقت نـادانـی

سرانجام زندگی پارسایی خوشبختی در دو جهان است و کسی که برای رستگاری روان دیگران می‌کوشد، بهرهٔ نیک خواهد برد؟ این را ای مزدا می‌دانم هرکه به‌مردم مهر ورزد و برای رستگاری دیگران بکوشد، چنین کسی دوست تو و درمان‌بخش زندگی مردم خواهد بود.

همهٔ آفرینش‌ها از خداوند است.

بند ۳ـ از تو می‌پرسم ای اهورا ـ چه به راستی می‌خواهم بدانم ـ جز تو چه کسی در روز نخست آفرینش را بیافرید؟ چه کسی به‌خورشید و ستارگان راه سیر بنمود؟ کاهش و افزایش ماه از کیست؟ این‌ها و بسا چیزهای دیگر را می‌خواهم به‌درستی بدانم.

خداوند نگهدار زمین و آسمان است.

بند ۴ـ از تو می‌پرسم ای اهورا ـ چه به راستی می‌خواهم بدانم ـ جز تو چه کسی نگهدار زمین در پایین و سپهر در بالا است؟ جز تو چه کسی آفرینندهٔ آب و گیاهان است؟ جز تو کیست آن که به‌باد و ابر تندروی فرمود؟ جز تو چه کسی برانگیزندهٔ منش پاک در مغزهای مردم است؟

سه‌گاه نماز.

بند ۵ـ جز تو کیست آن هنرمند بزرگی که روشنایی سودمند و شب آرام‌بخش را بیافرید؟ جز تو کیست ایجادکنندهٔ خواب و بیداری؟ و جز تو چه کسی پدیدآورندهٔ بامداد و نیمروز و

شب است که مردم را برای ادای نماز تو فرا می‌خواند؟[1]

خداوند این جهان را برای شادی ما آفرید.

بند ۶ـ از تو می‌پرسم ای اهورا ـ به‌راستی می‌خواهم بدانم ـ آیا روزی دانش واقعی و خرد مینوی (آرمئیتی) را به‌یاری ما خواهی فرستاد؟ چه می‌دانم ملکوت تو بر نیک‌منشی و راستی استوار است و برای چه کسانی این جهان بارور و شادی‌بخش را بیافریدی.

بند ۷ـ این را می‌دانم ای اهورا که تو از روز ازل نیروی معنوی و مهر و دوستی جهانی و همگانی را بیافریدی، تویی آن کسی که از روی خرد مهر فرزند را در دل پدر و مادر برانگیخته‌ای. ای مزدا آرزومندم که به‌وسیلهٔ خرد مقدس به‌تو نزدیک شوم و تو را چنان چه باید بشناسم.[2]

بند ۸ـ ولی ای مزدا ـ چگونه می‌توان به‌ارادهٔ تو پی برد و راه و روش زندگی نیک‌منشی و پارسایی را یافت و چگونه می‌توان روان خود را به‌سوی رستگاری دو جهانی پیش برد؟

بند ۹ـ این را به‌راستی می‌دانم که روان پیروان آیین تو ای مزدا در هر دو جهان در بهشت[3] (بهترین جای) قرار خواهند گرفت

---

۱. در زمان اشوزرتشت ایرانیان برابر آیین مهرپرستی روزی سه‌بار به‌پرستش مهر می‌پرداختند و اینک هم بالای نقاره‌خانه‌های مساجد بزرگ ایران در هنگام طلوع خورشید و ظهر و غروب با نقاره‌زنی و آواز کرنا و بوق آن را به‌مردم اعلام می‌کنند.

۲. تکرار «از تو می‌پرسم ای اهورا» در ترجمهٔ هر بند ضروری نیست، زیرا در شعر تکرار واژه‌ها لازم است، ولی در نثر و ترجمه نیست.

۳. بهشت یا Best یعنی بهترین مانند مه مهتر مهست magesty.

و مردم تنها از راه پیروی راستی و پاک‌منشی به‌کشور جاودانی تو راه خواهند یافت.

بند ۱۰ـ به‌راستی ای مزدا چنین خواهد بود. چون راه و آیین تو بهترین ارمغان برای آدمیان است و از آن جایی که این آیین با راستی یکسان است، پیروان آن را فراخی و آسایش و رستگاری دو جهانی خواهی بخشید.

یاری‌خواستن اشوزرتشت از پروردگار برای انجام درست رسالت خویش.

بند ۱۱ـ ای مزدا ـ اینک که من به‌ارشاد مردم و آموزش راه تو پرداخته و با همهٔ دروغ‌پرستان به‌ستیزه برخاسته‌ام، مرا نگهدار و پشتیبان باش و خرد پاک را به‌یاری مردم فرست تا به‌گفتار و آموزش‌هایم پی برند.

بند ۱۲ـ از تو می‌پرسم ای اهورا ـ به‌راستی می‌خواهم بدانم که برای آموزش راهت نخست به‌کدام سوی روی آورم، آنان که پیرو دروغ هستند یا آنان که طرفدار راستی‌اند؟ و با دروغ‌پرستان چگونه رفتار کنم، مگر آنان دشمن تو نیستند؟

بند ۱۳ـ ای اهورا ـ آیا باید از پیروان دروغ و مردمان بی‌دین و ایمان دوری کنم و آنان را از خود برانم؟ چگونه باید با کسی که برای شنیدن راستی و گفتار خردمندانه دل بستگی نشان نمی‌دهد، رفتار کنم؟

بند ۱۴ـ ای اهورا ـ آیا باید رهبری دروغ‌پرستان را به‌راستی خواهان واگذارم تا با آموزش کلام آسمانی روان آنان را از

آلودگی پاک گردانند، یا باید با واردساختن شکست کامل به‌هواخواهان دروغ و تبه‌کاران، فریب و بدکاری آنان را از بین ببرم و بی‌اثر گردانم؟

بند ۱۵ـ ای اهورا ـ هنگامی که سپاه دروغ‌پرست در برابر سپاه راستی صف‌آرایی کرده و به‌هم می‌تازند، آیا راستی را توانایی آن هست که دروغ را شکست دهد و طرفداران خود را نگهداری کند؟ چه وقت ای مزدا برابر قانون تو راستان را بر دروغ‌پرستان پیروزی خواهی بخشید؟

بند ۱۶ـ ای اهورا ـ آن شخص دلیر و پیروزمندی که باید از روی دستور تو دین‌داران و راستی‌خواهان را در پناه خود گیرد و پیروز گرداند کیست؟ آن را با الهام به‌من باز گوی که کیست آن داور نجات‌دهندهٔ دانایی که بدین‌کار گماشته‌ای؟ بشود که سروش (ندای وجدان) و وهومن (منش نیک) او را و همهٔ آنانی را که دوست‌دار تو هستند یار و یاور باشند[1].

نعمت رسایی و جاودانی به کسانی نوید داده شده که پیرو راستی باشند.

بند ۱۷ـ ای مزدا ـ هنگامی که به‌دستور تو با جدیت تمام در راهی که نمودی رهسپار شوم، آیا سخنانم در مردم اثر خواهد کرد؟ و چنان‌چه نوید داده‌ای رسایی و کامروایی نهایی بهره نیکان و راستان خواهد بود؟

---

۱. منظور سئوشیانت پیروزگری است که ایرانیان پیش از اشوزرتشت ظهور او را بشارت داده بودند.

بند ۱۸ـای اهورا ـ چگونه در پرتو اشا (راستی و پاکی) به‌درک راه تو و حقایق زندگی پی خواهم برد؟ و ای مزدا ـ چه وقت از کمال و رسایی (خرداد) و جاودانگی (امرداد) برخوردار خواهم شد؟ و چگونه خواهم توانست این دو نعمت را به‌مردم جهان ارمغان کنم؟

هر فردی باید به‌هم‌نوع خود کمک کند.

بند ۱۹ـای اهورا ـ آیا کسی که پیمان شکند و نیکان و پارسایان را در هنگام حاجت یاری نکند، چه جزایی برایش مقرر داشته‌ای؟ به‌راستی که چنین کسی برابر آیین تو در سرای دیگر به‌پادافره کوتاهی در انجام وظیفه‌اش نسبت به‌هم‌نوعان گرفتار رنج و سختی نخواهد شد؟

همکاری و یاری بدکاران نیز گناه شمرده می‌شود.

بند ۲۰ـای مزدا ـ چگونه ممکن است این دیوان بدکار که با جور و ستم و کشتار به‌فرمانروایی رسیده‌اند، از شهریاران خوب به‌شمار آیند و چگونه هواخواهان آنان که چون کرپان‌ها (کوران با چشم) و اوسیج‌ها (کران با گوش) هستند و برای خشنودی اربابان خود (کاوی‌ها) جهان را پر از بی‌دادگری و خونریزی کرده‌اند، از گمراهان به‌شمار نیایند؟ آری این بدکاران برای به‌دست‌آوردن نیرو و دارایی حاضرند جهانیان را از راه درست و راست دور نگهدارند.

دومین سخن‌رانی همگانی اشوزرتشت

بند ۱ـ ای کسانی که از دور و نزدیک برای آگاه‌شدن آمده‌اید. من برایتان سخن می‌گویم ـ همه گوش هوش فرا دهید و بشنوید حقایقی را که برایتان روشن می‌سازم و بایسته است که آن را به‌خاطر بسپارید تا مبادا آموزگاران دروغ شما را گمراه کنند و با گفتار نادرست و فریبنده زندگانی شما را در دو جهان تباه سازند.

دوگونگی روش اندیشیدن.

بند ۲ـ من می‌خواهم از دو مینو یا دو گونه روش اندیشیدن در آدمی سخن گویم که یکی پاک و سپنتامینویی است و دیگری ناپاک وانگره مینویی است. این دو، همیستار و

مخالف یکدیگرند و هیچ کدام در اندیشه و گفتار و کردار و آموزش و آرزو و عقیده و روح یکسان و همانند نیستند.

نتیجه نافرمانی از آموزشم پشیمانی است.

بند ۳ـ من می‌خواهم سخن بگویم دربارهٔ آن‌چه که پایه و بنیاد زندگانی نیک است و آن را از اهورامزدای دانا فراگرفته‌ام. کسانی که این سخنان را بشنوند و برابر آن رفتار نکنند در پایان پشیمان می‌شوند و افسوس خواهند خورد.

بهترین راه زندگی.

بند ۴ـ اینک سخن می‌گویم از راهی که برای زندگی بهترین راه‌ها است. راهی که از مزدا فرا گرفته‌ام و آن راه پیروی از اشا (راستی و درستی) است. راهی که پروردگار دانا، که چون پدری مهربان و نیک‌اندیش است، برقرار داشته تا با پیروی آن این زمین بکر به‌وسیلهٔ کشاورزان کوشا بارور شود. آری مزدا از همه چیز آگاه است و نمی‌توان او را فریفت.

کسانی به‌رسایی و جاودانی خواهند رسید که به‌ندای وجدان گوش دهند.

بند ۵ـ من سخن می‌گویم از آن‌چه که مزدای پاک به‌من آموخت. سخنی که شنیدنش برای مردم بهترین آموزش‌هاست و آن این‌که، کسی به‌پایهٔ رسایی و جاودانی خواهد رسید که به‌ندای وجدان خود گوش دهد و بدان ارج گذارد، چه خشنودی اهورامزدا از راه اندیشهٔ نیک و کردار درست (آن‌چه که وجدان گوید) به‌دست می‌آید.

اهورامزدا خیرخواه همه است.

بند ۶ـ من می‌خواهم سخن گویم از کسی که بزرگ‌تر و خیرخواه‌تر از همه است و او اهورامزداست. او به‌وسیلهٔ خرد و روان پاک خودش ستایش کسانی که او را می‌ستایند می‌شنود، آرزومندیم که با خرد پاک و ایمان درست به‌او دست یابیم و ما را از آن‌چه بهتر از همه است بیاگاهاند.

این است فرمان ابدی اهورامزدا.

بند ۷ـ اوست کسی که پاداش نیکوکاری و پادافره بدکاری را تا ابد برقرار داشته، خواه آن کردار درگذشته انجام یافته باشد یا در حال و آینده انجام پذیرد و آن این‌که روان پاکان و پرهیزکاران پیوسته شاد و خرم و روان بدکاران همیشه گرفتار رنج و شکنجه خواهد بود. این است فرمان ابدی که اهورامزدا با دانش خویش برای همیشه برقرار داشته است.

راه خداشناسی

بند ۸ـ از آن جایی که پروردگار یکتا را با دیدهٔ دل و از راه پارسایی شناخته‌ام، خواهم کوشید همه را به‌سوی او رهبری کنم و به‌مردم بیاموزم که اهورامزدا را تنها می‌توان از راه راستی با اندیشه و گفتار و کردار نیک شناخت و درود و ستایش خود را تنها به‌پیشگاه او تقدیم کرد.

تنها اهورامزدا سزاوار ستایش مردم است و بس.

بند ۹ـ خردمند نیک‌اندیش کسی است که به‌دیگران می‌آموزد که

اهورامزدا از همه بیشتر و بهتر سزاوار ستایش و پرستش است. اوست که داوری همهٔ کارهای مردم را در دست دارد و به‌راستی تنها او سرور و آفریدگار همهٔ آفرینش‌ها است. باشد که همه با منش پاک و کار نیک به‌او نزدیک شویم.

خودشناسی خداشناسی است.

بند ۱۰ـ اهورامزدا را باید با ایمانی کامل و از روی راستی ستود، چه او به‌ما نوید داده است که در پرتو راستی و نیک‌منشی و خویشتن‌شناسی (شهریور) می‌توان به‌رسایی و جاودانگی دست یافت و آن‌گاه است که ما را برای همیشه در کشور مینویی در فروغ بی‌پایان خویش جای خواهد داد.

خدا دوست و برادر و پدر همهٔ ماست.

بند ۱۱ـ کسی که از پرستش دیوان و فرمان‌برداری از آنان روی بگرداند و به‌پروردگار یکتا و آیین پاکش روی آورد، اهورامزدا به‌چنین کسانی برابر وعده‌ای که فرموده چون دوست و برادر و پدر است، و راه اینان با دشمنان اهورامزدا کاملاً جداست.

روبه‌روشدن اشوزرتشت با دشمنی بداندیشان.

بند ۱ـ پروردگارا ـ به کدام خاک روی آورم؟ به کجا رفته پناه جویم؟ دشمنانم مرا از دوستان و بستگان جدا کرده‌اند و آنان از من کناره می‌جویند. از بزرگان و فرمانروایان نادرست نیز خشنود نیستم و با این وضع چگونه می‌توانم در راه خدمت به‌تو ای اهورامزدا کامیاب شوم و آیین پاکت را گسترش دهم؟

دارایی مادی و معنوی، هردو در راه درست زیستن لازم است.

بند ۲ـ ای مزدا ـ می‌دانم چرا کاری از پیش نمی‌برم، چون داراییم اندک و یارانم کم‌اند ـ ای اهورا نظری به‌من افکن و چنان که دوستی به‌دوست خود یاری و دلداری دهد، مرا نیروی

برگردان گات‌ها

درونی و آرامش خاطر بخش و از پاداش نیک‌منشی‌ات مرا خاطرجمع ساز.

دنبالهٔ درخواست اشوزرتشت

بند ۳ـ ای مزدا ـ سپیده‌دم امید، کی به‌در آید و مردم چه وقت به‌سوی راستی روی آورند و دستور نجات‌دهندهٔ خود را پیروی خواهند کرد؟ کی پیامبر تو با گفتار سودبخش خود در رستگاری روان مردم کامیاب می‌شود؟ ای اهورا فرشتهٔ نیک‌منشی را به‌یاری آنان فرست و مرا در انجام این وظیفه بزرگ کامروا گردان[۱].

ایستادگی در برابر بدی وظیفهٔ دینی همهٔ ماست.

بند ۴ـ پیروان دروغ نمی‌خواهند مردم به‌سوی راستی روند و می‌کوشند تا آنان را از پیشرفت در زندگی و آبادانی شهر و روستای خود بازدارند. چنین کسانی کردارشان زشت و ویرانگر است. بی‌گمان کسانی که با تمام نیروی مادی و معنوی به‌دشمنی با آنان برخیزند، به‌راه راست و درست و آیین نیک اهورایی گام می‌نهند.[۲]

ارشاد و رهبری بدکاران بر همه بایسته است.

بند ۵ـ هرگاه یکی از پیروان راستی، دروغ‌پرست بدکاری را به‌راه

---

۱. در این بند و بند ۱۱ یسنای ۴۵ اشوزرتشت خود را یکی از سوشینت‌ها یا موعود خیر و نجات‌دهنده مردم جهان معرفی می‌کند.

۲. منظور مردمان بیابانگردی است که مانع دیگران در سکونت در یک جا و آبادکردن ده و روستا و شهر می‌شوند.

راست رهبری کند و به‌آیین اهورایی درآورد، براوست که به‌دیگر هم‌کیشان آگهی دهد تا آنان چنین‌کسی را از آزار بداندیشان نگهداری کنند و یار و یاور او باشند. این است خواست و دستور اهورامزدا.

کسی که گمراهان و نادانان را به‌راه راست رهبری نکند گناه کار است.

بند ۶ـ ولی هرگاه شخص دانا و توانایی به‌یاری او برنخاست، خود از گروه بدکاران به‌شمار است، چه بدکار کسی است که بدکاری را یاری دهد و نیکوکار آن که نیکان را یار و یاور باشد. چنین است آیین و خواست اهورا از آغاز هستی.

پیمودن راه درست آیین زندگی باید با یاری فروغ ایمان و منش پاک هردو باشد (۱)

بند ۷ـ ای مردم ـ هنگامی که دروغ‌پرست و گمراهی در پی آزار و گزند ما برخیزد، به‌جز فروغ ایمان و اندیشهٔ پاک چه چیز دیگر می‌تواند برابر قانون جاودانی مزدا ما را پشت و پناه باشد. ای اهورامزدا همهٔ ما را از فرمان و دستور مقدس خود آگاه فرما.

بدی به‌بدکاران بر می‌گردد.

بند ۸ـ کسی که در پی تباهی دیگران بر می‌آید، مبادا از کردار بدش

---

۱. این بند نماز «کمنامزدا» است که هر روز در نماز سروش‌واژ تکرار می‌کنیم و به‌ما گوشزد می‌کند، پیروی از اصول دین باید به‌یاری آترسچاومننگ‌هسچا یعنی آتش ایمان و منش پاک و خرد باشد و بدون کمک این هردو نیرو، یعنی اندیشهٔ نیک و دلی پاک پیروی از دین درست نیست.

آسیبی به‌دیگران رسد و بشود که بدی و آزار او بـه‌خودش برگردد، چه برابر قانون تو ای مزدا خوشی و خوش‌بختی از بدکاران و آزاررسانندگان دور خواهد ماند.

اشوزرتشت نخستین پیامبر یکتاپرستی از سوی پروردگار است.

بند ۹ـ منم نخستین برانگیزنده‌ای که به‌مردم بیاموخت که تویی ای اهـورامـزدا بـه‌پرستش سـزاوارتـرین و بـهترین داور کـردار مردمان و سرور راستی و آفرینندهٔ پاکی. باشد کـه هـمه بـا اندیشهٔ درست آن را دریابند و به‌کار بندند.

پل چینود یعنی پل گزینش نیکان از بـدان و آزمـایش کـردار مـردمان یـا پلِ توچین‌کردن

بند ۱۰ـ می‌دانم ای مزدا اهورا که هر مرد و زنی که برابر آموزش و آیین تو در سراسر زنـدگی کـاری را کـه بـهتر از هـمه است به‌جای آورد، به‌پاداش آن، بخشش پاک‌منشی به‌او ارزانـی خواهی داشت و او را به‌آسانی از پل چینود خواهی گذراند.

دوزخ پایگاه دروغ‌پرستان است.

بند ۱۱ـ کوی‌ها و کرپان‌ها و گروه دیگـر مـردم‌فریبان[1]، هـمه را به‌سوی کردار زشت فرا می‌خوانند تا زندگی دو جهانی آنان را تباه سازند، ولی روان و وجدان آنان هنگامی که به‌سر پل چینود رسد در بیم و هراس افـتد و تـا زمـانی دراز گـرفتار

۱. کوی‌ها: فرمان‌روایان بد و کرپان‌ها: پیشوایان بد.

دوزخ خواهد شد.[1]

پیروان دین مزدیسنی از هر گروه و نژادی که باشند رستگار خواهند شد[2]

بند ۱۲ـ هنگامی که فرزندان و نبیرگان فریان توورانی راستی را دریافتند و به‌یاری ایمان پاک و شجاعت درونی خود دین نیک را پذیرفتند و منش نیک آنان را وادار ساخت تا به‌کشور جاودانی و دین مزداپرستی روی آورند، بی‌گمان در روز واپسین رستگار خواهند شد.

پذیرفتگان دین از هر گروهی که باشند محترمند.

بند ۱۳ـ از میان مردمان کسی که با فرمان‌برداری خویش سپنتمان زرتشت را خشنود سازد، سزاوار هرگونه احترام است، به‌چنین‌کسی مزدا اهورا بهترین زندگی بخشد و منش نیک او را سزاوار فردوس برین گرداند. ما چنین‌کسانی را یار و یاور راستی خواهیم شناخت.

گشتاسب کیانی در گسترش دین اهورایی کوشش کرد.

بند ۱۴ـ به‌راستی یکی از این یاوران، شاه دلیر گشتاسب کیانی است، کسی که دوست و هواخواه راستی بوده و در گسترش دین بهی و بزرگداشت انجمن برادری (مغان) کوشش کرده است. بشود که اهورامزدا چنین‌کسانی را شایستهٔ رسیدن به‌بارگاه خود گرداند و در سرای فردوس جای دهد.

---

۱. دوزخ یا دوش اخو = پایه و مرحلهٔ پست

۲. در دین زرتشتی ملی‌گرایی و تعصب نژادی راه ندارد.

دین مزد یسنی راه نیک و بد زندگی را به‌شما خواهد شناساند.

بند ۱۵ـ ای هچدسب و اسپنتمان[۱] و ای مردمان جهان آگاهتان سازم، هرگاه بخواهید نیک را از بد و دوست را از دشمن تمییز دهید، باید بکوشید تا برابر آیین اهورامزدا و قانون جاودانی او رفتار کنید، زیرا تنها در پرتو اشا می‌توان به‌حق و راستی زندگی پی برد.

تبلیغ راه اشا باید پیوسته همراه با آرمئیتی یعنی مهر و فروتنی باشد.

بند ۱۶ـ ای فرشوشتر هوگوه ـ اینک که تو و یاران پارسا برای گستردن دین راستین به‌سرزمین‌های دیگر روی می‌آورید؛ امیدواریم کامیاب شوید. باشد تا مردم جهان را به‌کشور جاودانیِ راستی و نیک‌منشی راهنمایی کنید و بر فر و شکوه دین مزدا اهورا بیفزایید.[۲]

با پیروی از ندای وجدان می‌توان به‌راه راست گام نهاد.

بند ۱۷ـ ای جاماسب دانا از خانواده هوگوه ـ اینک که تو از کارهای روا و ناروا آگاه شدی و به‌ندایی که از درونت برخاسته است گوش فرا دادی و به‌پیروی و ستایش دین پرداختی، همیشه راستی (اشا یا ندای وجدان) را مشاور خود قرار ده و بی‌گمان بدان که اهورامزدا از همه چیز آگاه است و درست را از نادرست به‌خوبی بازشناسد.[۳]

---

۱. هچدسپ و اسپنتمان اسامی خانوادگی و نیای اشوزرتشت است.
۲. فرشوشتر از خاندان هوگوه پدرزن اشوزرتشت و برادر جاماسب حکیم است.
۳. جاماسب دانا نام برادر فرشوشتر و داماد اشوزرتشت است.

با دوستان خود دوست و با دشمنان بد باشید.

بند ۱۸ـ کسی که به‌راستی با من دوست باشد، من نیز او را به‌بهترین چیزی که دارم بشارت می‌دهم. ولی کسی که با من دشمن باشد، من نیز دشمن او خواهم بود. این است خواست مزدا و اشا و این است تصمیم من از روی خرد و هوش.

پیروی از فرمان خدا خوشبختی آدمیان در هر دو جهان است.

بند ۱۹ـ کسی که آموزش‌های مرا به‌بهترین وجه برابر آیین مقدس به‌جای آورد، در این جهان بهترین زندگی پاداش اوست و در سرای دیگر در کشور جاودانی از خوشبختی واقعی برخوردار خواهد شد. این نکته را مزدا به‌من آموخته است.

پایهٔ هر اندیشه و گفتار و کردارمان باید از روی خرد باشد.

بند ۱ـ کسی که اندیشه و گفتار و کردارش از روی خرد پاک و برابر آیین اهورایی باشد، پروردگار دانا به‌او نیروی معنوی و شجاعت ذاتی و رسایی تن و روان خواهد بخشید.

بهترین زندگی بهرهٔ نیک‌اندیشان و خداپرستان است.

بند ۲ـ از آن‌جایی که اهورامزدا آفریدگار کل و پدر راستی است، بهترین زندگانی را بهرهٔ کسی خواهد ساخت که گفتارش همراه با نیک‌اندیشی و خرد پاک و کردارش برایمان و مهر خدایی استوار باشد.

اهورامزدا آفرینندهٔ سپنتامینو یا خرد مقدس است.

بند ۳ـ ای مزدا تویی آفرینندهٔ سپنتامینو یا خرد پاک، ای کسی که

جهان شادی‌بخش آفریدی تا از پرتو خرد و مهر جان‌آفرینت به‌مردمان آسایش و آرامش رسد و از نیروی آرمئیتی یا ایمان به‌تو در صلح و دوستی به‌سر برند.

در پایان راستی بر دروغ و نیکی بر بدی پیروز خواهد شد.

بند ۴ـ ای مزدا با نیروی خرد پاکت، پیروان دروغ و بدی در پایان گرفتار شکست و نابودی خواهند شد، نه پیروان راستی و نیکی، چه در برابر فرمانت پیوسته مرد درستکارِ کمدار به‌رستگاری و خوشبختی رسد و دروغ‌پرست مالدار گرفتار بدبختی و بی‌چارگی شود.

نیکی پیوسته بهرهٔ نیکان و بدی بهرهٔ بدان است.

بند ۵ـ ای مزدا ـ بی‌گمان دروغ‌پرستی که در کردار خویش پیرو بدمنشی است، هرگز بدون مهر و بخشایش تو از نعمت خرد پاک که به‌پیروان راستی وعده داده شده بهره‌مند نخواهد شد.

سرانجام پیروزی و خوشبختی بهرهٔ مبارزان راه راستی است.

بند ۶ـ ای اهورامزدا ـ کسانی که برای پیشبرد نیکی پیکار می‌کنند، بر آنان فروغ راستی و دانش ایزدی بتابان. باشد که برابر فرمان تو چنین‌کسان بسیار چیزهای نیک دریابند و کارهای بسیار نیکی انجام دهند.

سپنتمدگات

یسنای ۴۸

گناهکاران بدون بخشایش مزدا رستگار نخواهند شد.

بند ۱ـ هنگامی که راستی بر دروغ چیره شود، برابر آن چه خواست توست بدکاران و نیکوکاران هریک به‌سزا و پاداش خود رسند، تا آن‌گاه که مهر تو ای اهورا برانگیخته شود و بخشایش تو به‌دوزخیان روی آورد.[۱]

زمان پیروزی راستی بر دروغ نشانهٔ کمال زندگی آدمیان است.

بند ۲ـ ای اهورامزدا ـ مرا از زمان فرارسیدن رستاخیز و روز واپسین و یا هنگام چیرگی راستی بر دروغ آگاه ساز. بی‌گمان چنین واقعهٔ بزرگی نشانهٔ رسایی زندگانی معنوی آدمیان

---

۱. و همان‌گونه که در نماز به‌نام ستایش آمده: «اَفدَم بوجید دروندانج اژدوزخ»، در پایان دروندان نیز از دوزخ رستگاری می‌یابند و از مهر و بخشایش اهورامزدا بهره‌مند می‌شوند.

است و چنین آگهی برای مردم جهان مژده‌ای بزرگ خواهد بود.

تنها با دانش و خرد است که آدمی می‌تواند حقیقت را دریابد.

بند ۳ـ بشود که همه از بهترین دانش و خرد آگاه شویم، چه دانشی که اهورامزدا، خداوند خرد، به‌ما آموزد بی‌گمان مقدس، خردمندانه و همیشه سودمند است. ای مزدا می‌دانم، تنها با کرداری که برانگیختهٔ اندیشهٔ نیک است، می‌توان به‌خوشبختی رسید.

آدمی به‌هر چه اراده کند به‌آن خواهد رسید[1].

بند ۴ـ کسی که اندیشهٔ خود را متوجه راه نیک یا بد کند، با گفتار و کردار ویژهٔ خود شخصیت خود را در آن آشکار خواهد ساخت و ارادهٔ او پیرو همان راه خواهد شد، چه برابر آیین مزدا و خرد پاک او، هر کسی در دو جهان جای ویژه‌ای برابر خرد و وجدان خود خواهد داشت.

بشود که فرمانروایان راست و درست بر ما فرمانروایی کنند.

بند ۵ـ بشود که فرمانروایان نیک و پاک بر ما فرمانروایی کنند، نه فرمانروایان بد و نادرست. چه پاکی و راستی از گاه تولد تا مرگ برای آدمی بهترین بخشش است. بشود که چنین فرمانروایان نیک و پاک برای خوشبختی ما در جهان

---

۱. هرچه بینی دلت همان خواهد هرچه خواهد دلت همان بینی

فرمانروایی کنند[1]

سپنتامینو یا خرد پاک بهترین پناهگاه مردم جهان است.

بند ۶ـ سپنتامینو (خرد پاک) پناهگاه امن ماست، او به‌ما رسایی و جاودانگی، دو بخشش بزرگی خواهد بخشید که تنها از راه نیک‌منشی و ایمان پاک به‌دست خواهد آمد. آری ای مزدا می‌دانم که از همان آغاز این درست‌ترین راه زندگی است.

در برابر خشم و ستم دیگران ایستادگی کنید.

بند ۷ـ خشم باید بازداشته شود. در برابر ستم و زور باید ایستادگی کرد. ای کسانی که در پاک‌منشی استوارید، برای پیشرفت و پیروزی راستی و درستی طرفدار و دوست‌دار راستی باشید، چه جای چنین‌کسانی در پایان، سرای اهورایی خواهد بود.

پرسش اهورایی[2]

بند ۸ـ ای مزدا ـ چیست پاداش شهریاری تو برای چون منی و یارانم. به چه میزان است بخشایش تو در هنگام رسیدگی به‌نامهٔ کردارمان در روز واپسین از روی سنجش میزان ایمان و منش‌مان ای اهورا؟

بند ۹ـ ای مزدا ـ آیا با نیروی اشا (ایمان به‌تو) خواهم توانست در

---

۱. آیهٔ معروف «یوژ دامشیائی ائیپی زاتم وهیشتا» پاکیزگی برای آدمیان از گاه تولد تا مرگ بهترین بخشش است، در این بند است.

۲. در اوستاهای بعدی از جمله گاه هاون، این‌گونه پرسش‌های اشوزرتشت را به‌پرسش‌های اهورایی نامزدکرده می‌فرماید: اهو ابریش برشنم اشه‌ونم اشه رتوم یزه میدی، بر پرسش‌های اهورایی که رد پرسش‌هاست درود می‌فرستیم.

برابر ستم و آزار دشمنانم پایدار و استوار بمانم؟ از تو می‌خواهم مرا از یاری و پشتیبانی خویش آگاه فرمایی، چون که یک سئوشیانت و خیرخواهی چون من باید از میزان پشتیبانی تو باخبر باشد.

ناروابودن نوشابه‌های مستی‌آور.

بند ۱۰ـ ای مزدا چه وقت مردم به‌حقیقت پی خواهند برد؟ کی این آشام پلید مستی‌آور بر خواهد افتاد، چیزی که مردم‌فریبان زشت‌کردار به‌وسیلهٔ آن دیگران را می‌فریبند و هوش و خرد آنان را می‌زدایند؟

بند ۱۱ـ کی‌ای مزدا، راستی و خرد ایزدی و شجاعت معنوی به‌زندگی افراد خانواده داخل خواهد شد؟ چه کسی آرامش زندگی را جای‌گزین ستم و بی‌دادگری خواهد کرد؟ به‌سوی چه کسانی بخشش نیک‌منشی فرا خواهد رسید و از سودهای آن برخوردار خواهند شد؟

سوشیانت‌ها چه‌کسانی هستند؟

بند ۱۲ـ به‌راستی کسانی از زمرهٔ سوشیانت‌ها و رهانندگان مردم جهان به‌شمار خواهند رفت که فرمان‌های مزدا و وظایف خود را با نیک‌منشی به‌جای آورند و بر ضد خشم و ستم به‌پا خیزند و آن را در هم شکنند.

یسنای ۴۹

باید گمراهان را به‌راه راست رهنمایی کرد.

بند ۱ـ ای مزدا و ای اشا، بندوَه تباه‌کار در برابر من ایستاده است و نمی‌گذارد غفلت‌زدگان را بیدار و به‌راه راست رهبری کنم ـ ای مزدا روی به‌من کن و با بخشش نیک‌منشی مرا نیرویی ده تا براو و همانند او چیره شوم.

بندوَه Bendva یکی از دشمنان اشوزرتشت.

بند ۲ـ این بندوه گمراه‌کننده یکی از دروغ‌پرستانی است که با آموزش‌های دروغین خود مدتی است مرا نگران کرده. این‌گونه مردم‌فریبان از راستی و خرد ایزدی گریزانند و هرگز در پی آن بر نمی‌آیند که با پاک‌منشان به‌پیوندند و با آنان از روی خرد و درستی به‌بحث پردازند.

پایهٔ دین مزدیسنی بر راستی استوار است.

بند ۳ـ چون پایهٔ دین مزدیسنی بر راستی استوار است، همیشه سودبخش است و از آن‌جایی که پایهٔ دین دیوپرستی بر دروغ نهاده شده همیشه زیان‌بخش می‌باشد، از این روی من می‌خواهم مردم به‌پاک‌منشان بپیوندند و هم‌بستگی خود را با دروغ‌پرستان بگسلانند.

بدکرداران و بداندیشان مخالف آبادانی جهان‌اند.

بند ۴ـ این دروغ‌پرستان بدکردار با زبان خویش در میان مردم رشک و خشم بر می‌انگیزند و مخالف آبادانی و پیشرفت جهان‌اند ـ

به‌راستی بدکارانی که در پی گسترش کارهای زشت هستند، نظر به‌سرشت بد خویش همیشه راه دیوان را بر می‌گزینند.

سود فداکاری و از خودگذشتگی

بند ۵ـ خوشی و فراوانی نعمت از آنِ کسی است که از خود گذشته و پاک‌منش باشد. چنین کسی به‌واسطهٔ داشتن فروتنی و پارسایی سزاوار آن خواهد بود که دارای خرد ایزدی گشته و در کشور جاودانی اهورایی پیوسته به‌سر برد.

باید نخست فرمان‌های دین را به‌درستی آموخت و آن‌گاه به‌دیگران یاد داد.

بند ۶ـ ای مزدا از تو درخواست می‌کنم، وظیفهٔ مرا که باید از روی خرد و راستی انجام یابد به‌من روشن سازی تا ضمن این‌که آیین تو را به‌درستی دریابم، بتوانم چنان‌چه باید به‌دیگران بیاموزم.

کسی که پشتیبان راستی است، یاور نیکان خواهد بود.

بند ۷ـ بشود که هر کسی با اندیشهٔ نیک توأم با راستی این دین را فراگیرد، چون تنها اهورامزدا به‌درستی آگاه است که کدام یک از پیشوایان و سپاهیان و کشاورزان به‌این دین گرویده و در گسترش آن به‌من یاری می‌کند.[1]

---

۱. طبقات سه‌گانه مردم در زمان اشوزرتشت پیشوایان دین، سپاهیان و سوم کشاورزان بودند که به‌دام‌پروری نیز می‌پرداختند.

بشود که ما همه پیک پیام اهورایی باشیم.

بند ۸ـ ای مزدا اهورا ـ از تو درخواست می‌کنم، به‌فرشوشتر[1] و دیگر یارانم بهترین بخشش ارزانی داری تا با راستی و نیروی مینوی بتوانیم با هم پیک پیام تو باشیم.

پیروان راستی نباید با دروغ پرستان آمیزش کنند.

بند ۹ـ آن یاور کوشایی که برای خدمت به‌مردم برگزیده شده باید فرمان‌های مزدا را نیک به‌خاطر بسپارد و بداند که پیرو راستی نباید با دروغ‌پرستان آمیزش کند. تو هم ای جاماسب بدان که هرکس به‌گروه راستان پیوست در روز بازپسین (در پایان) از بهترین پاداش برخوردار خواهد شد.

پیروان راستی باید پیوسته اهورامزدا را پشتیبان خود بدانند.

بند ۱۰ـ ای مزدا ـ من تن و جان و روان پیروان با ایمان راه راستی و پاک‌منشی و گروندگان به‌این آیین مقدس را در پناه و حمایت تو می‌سپارم، زیرا تویی توانای بزرگ و نیرومند و زوال‌ناپذیر.

بند ۱۱ـ ولی روان زشت‌کاران و بدگفتاران و همهٔ پیروان دروغ از خوی بد خویش پیوسته در شکنجه‌اند و در پایان به‌سرای دروغ جایی که منزل اصلی آنان است، راه خواهند یافت.

---

۱. فرشوشتر و جاماسب از یاوران باوفای اشوزرتشت به‌شمارند.

خرد و راستی بهترین بخشش‌های پروردگار است.

بند ۱۲ـ ای مزدا اهورا ـ من که زرتشت هستم تو را با سرودهای ستایش خود آفرین می‌گویم و از تو درخواست می‌کنم ما را از بخشش بهترین راستی و خرد مقدس بهره‌مند سازی، زیرا این نعمت‌ها از بزرگترین بخشش‌های توست.

سپنتمدگان

یسنای ۵۰

درگاه سختی جز از پروردگار پشتیبانی نداریم.

بند ۱ـ ای اهورامزدا ـ در هنگام سختی و بدبختی تنها پرتو مهر تو هست که می‌تواند به‌روان ما آرامش و آسایش بخشد ـ آیا جز راستی و پاک‌منشی، که پرتوی از هستی توست، چه چیز دیگری به‌یاری و کمک من و پیروانم خواهد شتافت؟

بند ۲ـ کسانی که در این جهان بخواهند زندگانی را با خوشی و آرامش به‌سر برند، چگونه باید رفتار کنند! بی‌گمان چنین کسانی باید در پرتو درخشان خورشید راستی و برابر آیین پاکت زندگی کنند. چنین کسانی چه در این جهان و چه پس از آن نیز به‌خوشی و جاودانی خواهند رسید.

وظیفهٔ ماست که دیگران را به‌راه راست رهبری کنیم.

بند ۳ـ ای مزدا می‌دانم که تو نیک‌منشی و از خودگذشتگی و راستی را بهرهٔ کسانی می‌کنی که با کوشش تمام مردمان پیرامون خود را که هنوز پیرو دروغ‌اند به‌دین راستی درآورند.

رسیدن به‌بهشت تنها با پیروی از راستی و نیک‌اندیشی و نیروی معنوی فراهم می‌شود.

بند ۴ـ ای مزدا اهورا ـ تو را می‌ستاییم و آرزومندیم به‌یاری بهترین راستی و نیک‌اندیشی و نیروی معنوی همهٔ ما پویندگان راهت بتوانیم پیوسته گوش به‌فرمان تو داشته باشیم و با استواری تمام پایداری کنیم و به‌آن‌چه تو در بهشت گروثمان به‌ما نوید داده‌ای برسیم.

به‌یاری پروردگار می‌توان در هر کار نیکی کامیاب شد.

بند ۵ـ از آن فرازین‌گاه ای مزدا اهورا یاری و پشتیبانیت را برابر قانون اشا به‌کسانی بخش که پیوسته گوش به‌فرمان تو دارند و پیام مقدست را به‌جهانیان می‌رسانند، چه تنها کمک و یاری توست که می‌تواند ما را کامیاب گرداند.

فرمان‌های دین را باید با خردمندی و بدون تظاهر انجام داد.

بند ۶ـ ای مزدا ـ من‌که زرتشت و دوستدار تو هستم آواز خود را با گفتار مقدس مانتره بلند می‌کنم. آرزومندم، پیوسته زبانم را با گفتار راستین بیارایی و با خرد پاکت مرا از نکته‌های باریک

وظیفه‌های دینی‌ام آگاه سازی.

پاکی و نیک‌اندیشی پاسدار آزادی است.

بند ۷ـ از شما ای فروزگان مزدای توانا و ای پاسداران آزادی ـ ای اشا و ای وهومن که سزاوار بهترین نیایشید، با سرودهای خود خواهانم که به‌سوی من بشتابید و مرا در انجام رسالت خود به‌درستی یاری فرمایید.

پروردگار را تنها با نیروی ایمان و خرد می‌توان شناخت.

بند ۸ـ ای مزدا با دستهای برافراشته و سرودهای ستایش خود که پر از راز و نیاز به‌درگاه توست خواستارم، مرا چون دوستی باوفا و فروتن بپذیری، تا بتوانم در پرتو اشا (ایمان) و وهومن (خرد پاک) به‌تو نزدیک شوم.

همه باید به‌سوی خداوند خود بازگردیم.

بند ۹ـ اینک با سرودهای ستایش خود که از روی راستی و پاک‌منشی و نیروی روانی‌ام برخاسته آرزومندم پس از انجام رسالت خود و آشناکردن مردمان از بهره و سودهای آیین مقدست با سرافرازی تمام به‌سویت بازگردم.

همهٔ آفرینش‌های زیبا و نورانی نمایانگر بزرگی پروردگارند.

بند ۱۰ـ پروردگارا همه کارهایی که در گذشته و حال انجام داده و می‌دهم از روی پاک‌منشی و راستی است و سرودهای ستایشم از دیدن آفرینش‌های نغز و زیبای تو چون خورشید تابان و سپیده‌دمِ روشن الهام می‌گیرد و می‌دانم که

همهٔ آفرینش‌ها ستایشگر تواند ای مزدا.

فرمان خدا را باید از روی راستی و پاک‌منشی انجام داد.

بند ۱۱ـای مزدا تا مرا تاب و توانست می‌خواهم ستایشگر تو باشم ـای فزایندهٔ هستی. آری آدمی تنها از روی راستی (اشا) و پاک‌منشی (وهومن) می‌تواند کارهایی را که مورد پسند توست انجام دهد.

برگردان گات‌ها

وهوخشترگات

یسنای ۵۱

خشترا، نیروی خویشتن‌داری یا تسلط بر نفس است.

بند ۱ـ نیروی نیک خویشتن‌داری نعمت بزرگی است که مزدا به‌کسی بخشد تا از روی خرد و راستی وظایف خود را به‌جای آورد. ای مزدا از تو خواستارم که آن را بهرهٔ ما بگردانی.

آرمئیتی (فروتنی) خشترا (شجاعت معنوی) و وهومن (پاک‌منشی) وسیلهٔ رستگاری است.

بند ۲ـ ای مزدا اهورا ـ پیش از همهٔ آفرینش‌های نیک تو را می‌ستایم و از روی راستی خواستارم که فروتنی و شجاعت معنوی و پاک‌منشی را که موجب رستگاری است، به‌کسانی ارزانی داری که تو را به‌درستی و بدون روی و ریا ستایش

می‌کنند.

بند ۳ـ اهورامزدا ستایش کسانی را می‌شنود که در کردار و گفتار به‌درستی برابر فرمان او رفتار کنند و خود او را در هر کاری الهام‌بخش خود بدانند.

پرسش‌های اشوزرتشت از اهورامزدا.

بند ۴ـ پروردگارا (از تو پرسشی دارم، چه می‌خواهم به‌راستی بدانم) چگونه مهر سرشار خود را به‌پیروان باوفایت نشان می‌دهی؟ از چه راهی به‌توبهٔ درست یا نادرست گناهکاری پی می‌بری؟

راستی و درستی مردمانی را، که خود را پارسا و پرهیزکار می‌دانند، از چه راهی در می‌یابی؟

نیروی سرشار تو را در کار آفرینش و شهریاری جاودانی تو را در جهان چگونه می‌توان دریافت؟

بند ۵ـ همهٔ این پرسش‌ها از سوی کسی است که او را به‌رهبری مردمان برگزیده‌ای ـ کسی که نسبت به‌تو فروتن و فرمانبردار است. کسی که می‌خواهد راستی و درستی را به‌مردم بیاموزد و کسی که خواهان است جهانیان را به‌رازهای آفرینش و هنجار هستی آگاه سازد.

بند ۶ـ در پایان اهورامزدا ـ به‌کسی که راه نیک را پیروی کرده باشد و زندگانی خود را برای خشنودساختن او به‌سر برده باشد پاداش جاودانی خواهد بخشید؟ همچنین زشت کردارانی

که فرمان او را به‌جا نیاورند به‌جزای بد گرفتار خواهد ساخت؟

تنها از اهورامزدا باید درخواست برآورده‌شدن حاجات کرد.

بند ۷ـ ای مزدا ـ ای کسی که (سپنتا) زمین (و خرداد) آب و (امرداد) گیاهان را آفریدی. ای کسی که تنها برآورندهٔ نیازهای بندگانی ـ به‌من رسایی و نیروی تن و جاودانی روان و خرد پاک ارزانی‌دار تا پیوسته آیین تو را با استواری و پایداری به‌دیگران بیاموزم.

بند ۸ـ هردانا و خردمندی باید دیگران را از پیامد کردار نیک و بد آگاه سازد و بیاموزد که پایان کارهای زشت بدبختی و سرانجام کارهای نیک خوشبختی است.

بند ۹ـ پاداش و سزایی که اهورامزدا در روز بازپسین به‌نیکان و بدان می‌دهد، برای همهٔ ما نشانهٔ آن است که سرانجام بدی چیزی جز بدبختی و پایان راستی چیزی جز خوشبختی نخواهد بود.

بند ۱۰ـ کسی که در پی آزار و تباهی دیگران است، دشمن نیکی و فرزند دروغ و گمراهی به‌شمار است. چنین کسی دارای اندیشه‌ای نارسا و فهمی ناتوان و منشی زشت است. همه باید بکوشیم تا راستی و درستی را در میان مردم رواج دهیم و اندیشه و خرد آنان را کامل سازیم.

دوست اشوزرتشت کسی است که از خرد و راستی پیروی کند.

بند ۱۱ـ به‌راستی، دوست زرتشت کسی است که طرفدار راستی و پیرو خرد خدادادی باشد، کسی که خواهان پارسایی و نیک‌اندیشی است. چنین کسی شایستهٔ همونْدی انجمن برادری مغان (موبدان) خواهد بود.[۱]

گروهی از دشمنان زرتشت به‌نام کاوی‌ها[۲] خوانده می‌شدند.

بند ۱۲ـ پیروان کاوی هرگز زرتشت اسپنتمان را خشنود نساخته‌اند، گرچه افرادی از این گروه کوشیده‌اند با اندیشه‌ای رسا راه نجات خود را در زندگی دریابند و به‌رستگاری برسند.

پشیمانی پایان کاربدان است.

بند ۱۳ـ گمراهان و دروغ‌پرستان که به‌فرمان خدا و راه درست زندگی ارجی نمی‌نهند و با فریب دیگران آرامش زندگی مردم را برهم می‌زنند، بی‌گمان روز واپسین روانشان بر سر پل چینود به‌بیم و هراس می‌افتد و از کردار و گفتار بد خویش پشیمان خواهند شد.

بند ۱۴ـ کشاورزی و آبادانی زمین و پرورش چارپایان سودمند از

---

۱. انجمن مغان یا موبدان در زمان زرتشت از کسانی فراهم شده بود که با رهبری آن وخشور، در نوسازی دین کوشا بودند و هموندان نخستین آن گشتاسب، فرشوشتر، جاماسب و میدیوماه بودند.

۲. کاوی‌ها شاهزادگان کیانی بودند که پیش از پذیرش دین اشوزرتشت به‌وسیلهٔ گشتاسب کیانی، با آن وخشور به‌دشمنی برخاسته بودند و گروهی دیگر کرپان‌ها یا پیشوایان دین پیش از اشوزرتشت بودند.

آموزش‌های زرتشت است. کرپان‌ها این پیشوایان دروغین نمی‌گذارند مردم به‌کشاورزی و آبادانی زمین بپردازند و به‌جای پرورش دام‌ها قربانی آنان را به‌مردم می‌آموزند.
بی‌گمان در پایان نتیجهٔ کردار زشت و بدآموزی‌های خود را خواهند دید و گرفتار دوزخ خواهند شد.

بهشت یا بهترین زندگانی دو جهان بهرهٔ پارسایان و نیک‌منشان است.

بند ۱۵ـ همان مزد و پاداشی که زرتشت در انجمن برادری مغان از آن سخن رانده است، بهشت گروثمانی است که اهورامزدا از آغاز مقرر داشته و آن پاداش، تنها بهرهٔ کسی خواهد بود که پارسا و نیک‌منش باشد.

پذیرفتن گشتاسب دین زرتشتی را.

بند ۱۶ـ کی‌گشتاسب به‌یاری انجمن برادری آیین بهی را با پاک‌منشی برگزید و به‌راه پارسایی با اندیشه و خرد نیک گام نهاد. باشد که مزدا اهورای پاک برابر قانون ابدی خود همه را به‌سوی راستی رهنمایی فرماید.

فرشوشتر نیز زندگی خود را وقف خدمت به‌دین بهی می‌کند.

بند ۱۷ـ فرشوشتر هوگوه با خشنودی، زندگی خود را در راه خدمت به‌آیین مقدس پیشکش نمود. بشود که مزدا اهورا او را برای ایمان پاکش، بهرهٔ راستی و رستگاری ارزانی دارد.

ایمان آوردن جاماسب وزیر گشتاسب‌شاه.

بند ۱۸ـ جاماسب هوگوه آن دانای خردمند نیز به‌آیین راستی

درآمد. بشود که اهورامزدا از برای ایمان پاکش او را از دانش رسا و منش پاک برخوردار سازد و هم‌چنین به‌همهٔ کسانی که به‌دین بهی ایمان می‌آورند، بهرهٔ نیک‌منشی و دانایی ارزانی دارد.

ایمان‌آوردن میدیوماه پسرعموی زرتشت.

بند ۱۹ـ میدیوماه اسپنتمان نیز پس از آن‌که از روی نیک‌منشی و دانش راستین، این دین را پذیرفت، دریافت که برای خوشبختی دیگران باید در راه آموزش دین بهی کوشا باشد، چه پیروی از آیین مزدا برای مردم جهان بهترین چیز است.

اهورامزدا پناه و پشتیبان پیروان راستی است.

بند ۲۰ـای کسانی که با اندیشهٔ پاک به‌ما پیوسته‌اید و با منش پاک و راستی و فروتنی در پیشبرد آیین راست و درست کوشا هستید، بشود که مزدا بنا به‌وعدهٔ خود پناه و پشتیبان همهٔ شما باشد و به‌خوشی جاودانی برسید.

به‌یاری خرد پاک و ایمان درست می‌توان به‌حقیقت دست یافت.

بند ۲۱ـدر پرتو خرد پاک و ایمان درست می‌توان به‌حقیقت رسید. چنین کسی راه راست را در می‌یابد و با اندیشه و گفتار و کردار نیک خود همه را به‌راه راست رهبری می‌کند. ای اهورامزدا از تو درخواست می‌کنم، بخشش و خرد پاک را به‌همه ارزانی داری.

ستایش‌ها باید از روی خرد و ایمان و دور از ریا باشد.

بند ۲۲ـ از میان مردمان، کسی که به‌درستی و راستی و بدون تظاهر و ریا ستایش خود را به‌اهورامزدا پیشکش کند، پروردگار دانا آن را به‌خوبی در می‌یابد ـ خواه آن ستایش درگذشته یا حال باشد. من چنین کسانی را گرامی می‌دارم و با ذکر نام از آنان سپاس‌گذاری می‌کنم[۱]

۱. آیه نیگهه‌هاتام ازین بند یسنا گرفته شده است.

وهیشتوایشت گات

یسنای ۵۳

برآورده‌شدن آرزوی اشوزرتشت در گسترش یکتاپرستی.

بند ۱ـ برترین آرزوی زرتشت اسپنتمان برآورده شد، چه اهورامزدا از راه اَشا به آیین او زندگانی جاوید بخشید و حتی آنان که دشمن دینش بودند آن را پذیرفتند و پیروی می‌کنند[1]

بهترین راهِ آموزش دین به‌مردم.

بند ۲ـ برای خشنودی مزدا باید همه از روی میل با اندیشه و گفتار و کردار نیک برای گسترش بهترین دین و انجام کارهای نیک به‌آموزش مردم بپردازند. پیامد این کوشش‌هاست که کی

۱. منظور کاوی‌ها یا شاهان و شاهزادگان خاندان کیانی و کرپان‌ها یا پیشوایان دین‌آریایی پیش از اشوزرتشت است.

گشتاسب و فرشوشتر هواخواه زرتشت شدند و از سوی اهورامزدا چون سئوشیانت‌ها[1] در آموزش راه درست دین به‌مردم کامیاب گردیدند.

آزادی رأی جوانان در برگزیدن همسر.

بند ۳ـ و تو ای پورو چیست، ای جوان‌ترین دختر زرتشت از خاندان هچت اسپ، من که پدر تو هستم (جاماسب) را که یاور دین مزداست از روی راستی و منش پاک به‌همسری تو برگزیده‌ام، اینک برو با خردت مشورت کن و در صورت پسندیدن او، با عشق پاک در انجام وظیفهٔ مقدس زناشویی بکوش.

پاسخ پورو چیست به‌پدر پس از اندیشهٔ ژرف.

بند ۴ـ ای پدر، پس از ژرف‌اندیشی، من (جاماسب) را پسندیدم و دوست دارم و با ته دل به‌او مهر خواهم ورزید و او را به‌عنوان شوهر آیندهٔ خود مانند پدر و بزرگ‌تر و راهنمای خود خواهم پذیرفت. بشود که مزدا اهورا بخشش نیک‌اندیشی را همیشه بهرهٔ ما سازد.

اندرز اشوزرتشت در مجلس عروسی پورو چیست به‌نوهمسران.

بند ۵ـ ای نوعروسان و دامادان، روی سخنم با شماست، به‌اندرزم گوش دهید و گفتارم را به‌خاطر بسپارید و با غیرت در پی

---

۱. سئوشیانت یعنی خیرخواه و رستگاری بخش که بعدها به‌عنوان موعودهای آینده برای نجات بشر خواهند آمد.

زندگانی پاک‌منشی برآیید. هریک از شما باید در کردار نیک و مهرورزی بردیگری پیش‌دستی جوید تا این زندگانی مقدس زناشویی را با شادی و خرمی به‌پایان رسانید.

دنبالهٔ اندرز اشوزرتشت به‌مردان و زنان.

بند ۶ـ ای مردان و زنان، راه راست را دریابید و با منش پاک آن را پیروی کنید و هیچ‌گاه گرد دروغ و خوشی‌های زودگذر زندگی که تباه‌کنندهٔ خوشبختی شما در آینده است نگردید، زیرا لذتی که با بدنامی و گناه همراه باشد چون زهرِ کُشنده‌ای است که به‌شیرینی درآمیخته و همانند خورش دوزخی است. با این جور کارها زندگانی گیتی و مینوی خود را تباه مسازید.

دنبالهٔ اندرز اشوزرتشت.

بند ۷ـ ای جوانان و همسران، پاداش پیروی از راه درست و راست زندگی را پروردگار به‌کسی بخشد که هوا و هوس و خودخواهی و آرزوهای باطل را از خود دور سازد و بر نفس خویش چیره شود، زیرا کوتاهی و غفلت در این راه پایانش جز ناله و افسوس نخواهد بود.

بند ۸ـ فریب‌خوردگانی که دست به‌کردار زشت زنند گرفتار بدبختی و نیستی خواهند شد که سرانجامش خروش و فریاد و ناله است. ولی زنان و مردانی که به‌اندرز و راهنمایی من گوش دهند آرامش و خوشی زندگی بهره‌شان خواهد

بـود و سـختی و رنـج از آنـان دور مـی‌شود و بـه‌نیکنامی جاودانی می‌رسند.

اهورا مزدا یاور نیکوکاران و درست‌اندیشان است.

بند ۹ـ پیروان راه بد مردم نیک را خوار شمارند و دیگران را بر ضد آنان وا می‌دارند.

ایـنان چـون فـرمانبر نـفس خـویش‌انـد، دیـن‌داران را پست شمارند و می‌کوشند تا آنان را آلوده سازند. کیست آن سرورِ دادگری که با تمام وجود بر ضد آنان برخیزد. ای مزدا تنها تـو مـی‌توانـی بـا نـیروی خـود دیـن‌داران درست‌کـردار و نیک‌اندیش را یار و یاور باشی و آنان را نیکوترین پـاداش و مزد بخشی.